

خلاصه تاریخ ایران

پایتخت	رویدادها	پادشاه	سلسله	زمان هجری	زمان میلادی
هگمتانه	دیاکو هفت قبیله آریایی را در شهر هگمتانه متحد میکند.	دیا اکو	مادها		حدود ۷۲۰ تا ۵۵۰ پیش از میلاد
		فره ورتیش			
		هوخستره آژی دهاگ			
شوش، هگمتانه، سارد، تخت جمشید	از بین بردن مادها - فتح بابل و دادن اجازه برای ساخت معبد به یهودیان - فتح لیدی - استقرار حکومت بزرگ پارسی - انتشار منشور حقوق بشر	کورش	هخامنشیان		۶۷۵ تا ۳۳۰ قبل از میلاد
	کمبوجیه پسر کورش به سلطنت می رسد، فتح مصر	کمبوجیه			
	در نبود کمبوجیه، گنومات مغ خود را به جای بردیا برادر کمبوجیه معرفی می کند و به حکومت می رسد و کمبوجیه نیز دور از وطن می میرد. گنومات مردم را مجبور به پذیرفتن دین خودش می کند.	گنومات			
	فتنه گنومات توسط داریوش و متحدان خاموش می شود، شورش های مختلف در کشور فرو نشانده می شوند، ایرانیان در ماراتن از یونانیان شکست می خورند، داریوش دستور شروع به ساخت تخت جمشید را می دهد، ایران در زمان داریوش قدرتمند می شود و سیستم هایی مثل مثل تقسیم کشور به چند استان متفاوت و پست (چاپار) برای اولین بار به کار می افتند.	داریوش			
	ایران به یونان حمله می کند و یونانیان برای به دست آوردن فرصت بیشتر برای ساخت یک نیروی دریایی بزرگ، سپاهی را به تنگه ترموفیل می فرستند تا سپاه بزرگ خشایارشا را معطل کند. سپاه خشایار شاه پس از صرف وقت برای شکست دادن آن سپاه در کنار جزیره سالامیس به جنگ یونانیان می رود اما در جنگ دریایی سالامیس شکست سختی از یونانیان میخورد.	خشایارشا			
	هخامنشیان به تدریج ضعیف می شوند	اردشیر درازدست، خشایارشا دوم، سغدیان، داریوش دوم، اردشیر دوم، اردشیر سوم، ارشک			
	علی رغم مقاومت هایی مانند مقاومت آریوبرزن در نقاط مختلف کشور، سرانجام اسکندر مقدونی به کمک یونانی ها و مقدونی ها ایران را فتح می کند و تخت جمشید را آتش می زند، پایان کار هخامنشیان	داریوش سوم			
سلوکیه	سلوکیان، یونانیان جانشین اسکندر بودند که مردم ایران را وادار به قبول فرهنگ یونانی و استفاده از زبان یونانی می کردند.	سلوکوس اول، دوم و...، آنتیوخوس اول، دوم و... و...	سلوکیان		۳۳۴ تا ۱۲۶ قبل از میلاد

نیسا، صد دروازه	پارت ها به رهبری اشک اول حکومت کوچکی را در مقابل سلوکیان یونانی تشکیل می دهند .	اشک اول	اشکانیان	۲۴۸ قبل از میلاد تا ۲۲۶ میلادی
	بالاخره به همت اشکهای بعدی سلوکیان به طور کامل از ایران پاک می شوند - در این دوران جنگ هایی میان ایران و روم صورت می گیرد که اکثرا به سود ایران به پایان می رسند. در یکی از معروف ترین این جنگ ها کراسوس سردار رومی که برای فتح کل ایران به راه افتاده بود، شکست سختی از سورنا سردار ایرانی می خورد. مرزهای ایران در زمان اشک نهم به بیشترین حدود خود در طول تاریخ اشکانی رسیدند. سواران پارتی در تیراندازی مشهور بودند و می توانستند بر روی اسب، به هر جهتی تیراندازی کنند.	اشک دوم، سوم و...		
تیسفون	اردشیر از نوادگان ساسان بر پایه ی تعالیم زردشتی در ایران شورش می کند و آخرین اشک را از پا در می آورد و سلسله ساسانی را تشکیل می دهد. ساسانیان خود را جانشینان هخامنشیان معرفی می کردند.	اردشیر بابکان	ساسانیان	۲۲۶ تا ۶۴۲ میلادی
	شاپور اول، در مقابل والریانوس امپراتور روم به پیروزی بزرگی می رسد. والریان اسیر می شود و شاپور برای تحقیر او، از او به عنوان چهارپایه ای برای سوار شدن بر اسبش استفاده می کند.	شاپور اول		
		هرمز اول، بهرام اول، بهرام دوم، بهرام سوم، نرسی، هرمز دوم		
	در حمله ای سخت اعراب را شکست می دهد و به روایتی کتف آنان را سوراخ می کند.	شاپور دوم (ذوالاکتاف)		
	انقراض روم غربی بر اثر حمله قبایل وحشی	اردشیر دوم، شاپور سوم، بهرام چهارم، یزدگرد، بهرام پنجم (بهرام گور)، یزدگرد دوم، هرمز سوم، پیروز، بلاش		
	در زمان قباد آیین مزدک گسترش زیادی پیدا می کند. تا جایی که خود قباد نیز به آیین مزدکی در می آید و مزدکی را آیین کشور اعلام می کند. آیین مزدکی توسط مزدک پسر بامداد گسترش پیدا می کند. تعالیم مزدکی آیین ها و دستورات مشکلی داشته اند و شبیه به تعالیم کمونیستی بوده اند.	قباد اول (دوره اول)		
	برای مدتی سلطنت از دست قباد به زاماسب منتقل می شود. گفته می شود که زاماسب مرد عادل بوده است.	زاماسب		
	در این دوران وقتی قباد دوباره به سلطنت رسید به خاطر ترس از قدرت موبدان علاقه چندانی به آیین مزدکی نشان نداد	قباد اول (دوره دوم)		

					<p>پس از قباد، انوشیروان، معروف به انوشیروان دادگر که وزیر دانایش بوزرجمهر (بوذرحمهر) یا بزرگمهر نام داشت به سلطنت رسید. در زمان انوشیروان کتاب کلیله و دمنه از هند به ایران آورده و ترجمه شد. انوشیروان همچنین مزدکیان را قلع و قمع کرد و آنان را اعدام و یا زندانی کرد. پیامبر اسلام(ص) در این دوران متولد می شود.</p>
					هرمز چهارم
					<p>بارید موسیقیدان ایرانی در این دوره زندگی می کرد. هجرت پیامبر از مکه به مدینه در دوران خسرو پرویز بود. خسرو پرویز نامه پیامبر به او برای دعوت به اسلام را پاره کرد. در دوران خسرو بهرام ششم یا بهرام چوبین که یک ژنرال ارتش بود حکومت را از شاه گرفت و خسرو پرویز به روم شرقی گریخت و امپراتور روم، به او کمک کرد و حکومت را از بهرام باز پس گرفت و به او داد. پس از این که شاه جدید روم شاه قبلی را کشت و به حکومت رسید، خسرو پرویز به خونخواهی از امپراتوری که به او کمک کرده بود، قسمتهایی از روم را اشغال کرد اما دوباره آنها را از دست داد.</p>

					قباد دوم، اردشیر سوم، شیرویه، ملکه پوراندهخت، هرمز پنجم
					یزدگرد سوم
					یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی بود که در سن جوانی به حکومت رسید. زمانی که او به حکومت رسید، ایران در وضعیت آشفته ای قرار داشت. اعراب نیز پس از مدتی حمله به ایران را شروع کردند. بین یزدگرد و عمر در این دوران نامه هایی نیز رد و بدل شد و سرانجام سپاه ایران به فرماندهی رستم فرخزاد در محل قادسیه از سپاه اعراب مسلمان شکست خورد. به زودی تیسفون توسط اعراب فتح شد و ایرانیان به تدریج به اسلام گرویدند. یزدگرد که فراری شده بود به دست فردی ناشناس در نواحی مرو کشته شد.
					پس از خلافت عمر، عثمان و حضرت علی (ع)، امویان حکومت کرده و پس از چندی ضعیف شدند، عباسیان به کمک ابومسلم خراسانی (بهزادان) و ایرانیان همیار او (سپاه جامگان)، خلافت را به دست آوردند اما بعد ابومسلم را کشتند و حکومتی ظالم تر از امویان به وجود آوردند. بعدها قیام هایی از جمله قیام المقنع نیز علیه عباسیان صورت گرفت که سرکوب شد.
					ظاهر از سرداران مامون بود که در خراسان حکومتی مستقل تشکیل داد. ظاهر در چند جنگ خوارج را شکست داد. ظاهر به تدریج سیستان و ماوراالنهر را نیز تصرف کرد و آن مناطق را امن و آرام کرد. قیام سرخ جامگان به رهبری بابک خرمدین در آذربایجان علیه خلافت عباسی در همان زمان صورت گرفت. همچنین مازیار نیز در این دوران در طبرستان قیام کرد که توسط طاهریان سرکوب شد.
					حکومت طاهریان در زمان محمد بن ظاهر توسط یعقوب لیث صفاری سرکوب شد.
					قرن اول و دوم هجری قمری
					امویان و عباسیان
					ظاهر ذوالیمینین
					امیران دیگر
					نیمه اول قرن سوم هجری
					طاهریان
					نیشابور
					دمشق، بغداد

		تا محمد بن ظاهر			
آمل	علویان از نسل امام حسن (ع) بودند و در طبرستان و دیلم حکومت تشکیل دادند. علویان به دست سامانیان نابود می شوند	داعی کبیر ناصر کبیر	علویان	اواسط قرن سوم هجری	
زرنگ	انقراض طاهریان توسط یعقوب- سرکوب خوارج - جنگ یعقوب با خلیفه عباسی و شکست از او جنگ با امیر اسماعیل سامانی بر اثر توطئه خلیفه - اسارت عمرو لیث توسط خلیفه و قتل او در زندان بغداد - پس از او صفاریان به طور ضعیفی حکومت کوچکی در اختیار داشتند.	یعقوب لیث صفاری عمرو لیث	صفاریان	نیمه دوم قرن سوم هجری	
بخارا	وزیرانی چون جیهانی و بلعمی - بزرگانی چون رودکی، ابو علی سینا، ابوریحان بیرونی - قدرت گرفتن تدریجی سپهسالاران	امیران سامانی اسماعیل امیران سامانی	سامانیان	قرن چهارم هجری	
اصفهان	حمله سامانیان به آل زیار - آل زیار به جز گرگان همه متصرفات خود را از دست می دهند.	مرداویج وشمگیر	آل زیار		
	شکست دادن خلیفه عباسی و به زندان افکندن او کمک به عمران و آبادانی کشور و ساخت و ساز و کمک به کشاورزان تجزیه و ضعف حکومت آل بویه	علی، حسن، احمد عضد الدوله سایر امیران آل بویه	آل بویه	قرن چهارم هجری	
غزنین	گسترش حکومت غزنوی - زندگی بابا طاهر عریان فتح سرزمین های بازماندگان صفاریان - تصرف قسمتی از قلمرو آل بویه - حمله محمود به هند - وزارت حسنک وزیر - زندگی ابوالقاسم فردوسی طوسی سراینده شاهنامه قتل حسنک وزیر - شکست از سلجوقیان در جنگ دندانقان	آلتکین سبکتکین سلطان محمود غزنوی سلطان مسعود	غزنویان	اواسط قرن چهارم تا اواسط قرن پنجم هجری	
نیشابور، اصفهان، بغداد	پیروزی بر مسعود غزنوی در جنگ دندانقان - براندازی بقایای آل زیار - براندازی آل بویه - تأیید توسط خلیفه بغداد - وزارت عمید الملک و ابوالقاسم جوینی - زندگی ناصر خسرو قبادیانی پیروزی بر روم شرقی (بیزانس) در جنگ ملازگرد و اسیر کردن امپراتور روم - وزارت خواجه نظام الملک - مرزهای سلجوقی از چین تا ترکیه امروزی پیش می رود - وزارت خواجه نظام الملک - تأسیس مدارس نظامیه - دوران قدرت حسن صباح سردسته اسماعیلیان آن زمان در غرب در قلعه الموت - تهیه تقویم جلالی توسط خیام و رسمی شدن تاریخ هجری شمسی در کشور در کنار تاریخ هجری قمری که بعدها دوباره تا زمان رضاخان فراموش شد سرکوب سرکشی های داخلی	طغرل آلب ارسلان ملکشاه سلطان سنجر	سلجوقیان	اواسط قرن پنجم تا اواخر قرن ششم هجری	۱۰۵۵ تا ۱۱۹۴ میلادی

	قدرت گرفتن اتابکان - تجزیه حکومت سلجوقیان - تهاجم قراختاییان، غزها و خوارزمشاهیان - زندگی شهاب الدین سهروردی، شیخ اشراق	شاهان دیگر سلجوقی				
سمرقند، گرگانج		قطب الدین محمد	خوارزمشاهیان	قرن ششم و اوایل قرن هفتم	۱۰۹۴ تا ۱۲۳۱ میلادی	
	زندگی نظامی گنجوی (گنجه ای)	اتسز، ارسلان، سلطان‌شاه، تکش				
	تصرف سرزمین قراختاییان و همسایه شدن با مغولان - غارت کاروان مغول در شهر مرزی اترار، مطالبه قاتلین از طرف چنگیز، مخالفت سلطان محمد به خواست ترکان خاتون مادرش - حمله مغولان به ایران، فرار سلطان محمد به جزیره آبسکون در دریای مازندران - زندگی عطار نیشابوری	سلطان محمد				
	جنگ ها و تعقیب و گریز های طولانی جلال الدین با سپاهیان مغول و مقاومت در برابر چنگیز در شهرهای مختلف	جلال الدین				
تبریز، سلطانیه	حمله به نواحی مختلف ایران و قتل و کشتار فراوان و آتش زدن کتابخانه ها و... - چنگیز در پایان عمر متصرفاتش را به فرزندانش جوجی، تولوی، اکتای و جغتای می سپارد	چنگیز خان	اشغال مغولان	نیمه اول قرن هفتم تا نیمه اول قرن هشتم	۱۲۵۹ تا ۱۳۳۵ میلادی	
	سرکوب اسماعیلیان، انقراض عباسیان، ساخت رصدخانه مراغه	هلاکو				
	زندگی سعدی - زندگی مولانا جلال الدین محمد بلخی رومی مشهور به مولوی	اباقا، تکودار، ارغون، گیخاتو، بایدو				ایلخانان
	مسلمان شدن غازان - وزارت خواجه رشید الدین فضل الله همدانی در دربار غازان	غازان				
	گرایش مغولان به تشیع - زندگی عبید زاکانی	الجایتو (محمد خدابنده)				
	قتل خواجه رشید الدین فضل الله - سقوط ایلخانیان	ابوسعید				
	حکومت سربداران در این دوره بود که تعالیم اولیه آن به وسیله شیخ خلیفه گسترش یافت و پس از آن که او را به دار آویختند و گفتند او خود، خود را به دار آویخته، شیخ حسن جویری، شاگردش، راهش را ادامه داد. پس از آن، قیام مردم باشتین رخ داد و مردم به رهبری وجیه الدین مسعود و عبدالرزاق، شیخ حسن جویری را از زندان آزاد و حکومت سربداران را تشکیل دادند. سربداران بعدا به دست تیمور از بین رفتند.	حکام محلی	دولت های محلی و هرج و مرج	قرن اواسط قرن هشتم		

هرات (از زمان شاهرخ)	تیمور که خود را از بستگان چنگیز معرفی می کرد، در سه یورش سه ساله و پنج ساله و هفت ساله به ایران حمله کرد و ایران را تصرف کرد - زندگی حافظ شیرازی	تیمور لنگ	تیموریان	اواخر قرن هشتم و قرن نهم هجری	۱۳۸۴ تا ۱۵۰۰ میلادی
	بنای مسجد گوهرشاد به سفارش همسر شاهرخ، گوهرشاد آغا - زندگی بایسنقر فرزند شاهرخ	شاهرخ			
	ساخت رصدخانه سمرقند - زندگی عبدالرحمان جامی شاعر فارسی گوی - قیام مارتین لوتر و رنسانس و به وجود آمدن فرقه پروتستان در مسیحیت و آغاز قرون جدید - زندگی افرادی چون لئوناردو داوینچی، نیوتون و پاسکال در اروپا	الغ بیک			
	اضمحلال تیموریان	سلطان حسین			

		بایقرا			
تبریز، قزوین، اصفهان	سلطنت شاه اسماعیل صفوی از نوادگان شیخ صفی اردبیلی با پشتیبانی ترکان قزلباش در تبریز - اعلام شیعه به عنوان مذهب رسمی - پایتختی تبریز - پیروزی بر آق قویونلو ها که خود قبلا قراقویونلو ها را نابود کرده بودند - پیروزی بر ازبکان - جنگ چالدران با عثمانی و شکست ایران در آن به خاطر نداشتن توپ - مرگ اسماعیل بر اثر بیماری حصبه - اوج قدرت اسپانیا در اروپا	اسماعیل	صفویان	۹۰۷ تا ۱۱۳۵ هجری قمری	۱۵۰۱ تا ۱۷۲۲ میلادی
	پیروزی بر ازبکان - جنگ با عثمانی و سرانجام انعقاد قرارداد صلح آماسیه - گسترش مذهب پروتستان در اروپا	تهماسب اول			
	هرج و مرج در حکومت - سلطنت اسماعیل دوم پسر طهماسب و محمد خدابنده برادر اسماعیل دوم - زندگی محتشم کاشانی - حکومت اکبر شاه گورکانی در هند	اسماعیل دوم محمد خدابنده			
	سفر برادران شریلی به ایران و تاسیس کارخانه های توپ سازی به کمک آنها - پیروزی بر ازبکان - انتقال پایتخت ایران از قزوین به اصفهان - جنگهای بیست و سه ساله ایران و عثمانی و پیروزی ایران - رهایی بحرین و هرمز و گمبرون (بندرعباس) از دست پرتغال - ساخت عالی قاپو و سی و سه پل و... - زندگی میرعماد، کمال الدین بهزاد، رضا عباسی، شیخ بهایی، میرداماد، ملاصدرا، علامه مجلسی - تاسیس کمپانی هند شرقی	شاه عباس			
	کشفیات علمی گالیله - حکومت لونی چهاردم و اوج اقتدار فرانسه - کشف قانون جاذبه توسط نیوتون در انگلستان - جنگ داخلی انگلستان و پیروزی الیور کرامول و تاسیس جمهوری که تنها تا زمان مرگ او پایدار بود - حکومت پتر کبیر در روسیه - آغاز به ساخت بنای تاج محل در هند به دستور شاه جهان	شاه صفی، شاه عباس دوم، شاه سلیمان			
	شورش افغانها در هرات - حمله محمود افغان به ایران - شکست سپاه صفوی از افغانها - محاصره اصفهان و قحطی شدید در اصفهان - تسلیم تاج سلطنت به محمود توسط شاه سلطان حسین و غارت اصفهان - صفویان سالها بعد تنها اسما حکومت می کردند یا نایب السلطنه بودند. شاههای بعدی صفوی، شاه تهماسب دوم، شاه عباس سوم، میر سید محمد و شاه اسماعیل سوم هستند	شاه سلطان حسین			
اصفهان	غارت کشور - تصرف قسمت های شمالی ایران توسط روس ها	محمود افغان	افغان ها	۱۱۳۵ تا ۱۱۴۲ هجری	۱۷۲۲ تا ۱۷۲۹ میلادی
	قتل محمود توسط اشرف پسر عمویش - شکست اشرف از نادر و کشته شدن در راه فرار در بلوچستان	اشرف افغان			
مشهد	قدرت گرفتن نادر به عنوان سردار سپاه تهماسب دوم صفوی - بیرون راندن افغان ها - عزل حکومت از تهماسب دوم و دادن آن به پسرش شاه عباس سوم به بهانه جنگ خودسرانه تهماسب با عثمانی و شکست در آن - نیابت سلطنت نادر و شکست عثمانی - خروج روسها از ایران - سلطنت نادر در شورای دشت مغان - فتح قندهار و خوارزم و بخارا - جنگ کرنال با محمد شاه گورکانی هند به بهانه تحویل ندادن افغانیان فراری و گرفتن کوه نور و دریای نور از هندیان - قتل نادر توسط سپاهیانش به خاطر تندخویییش - حکومت کوتاه علیقلی خان عادلشاه، ابراهیم خان و شاهرخ که در دوران قدرت نابینا نیز شد در مشهد	نادر شاه افشار و جانشینانش	افشاریان	۱۱۴۸ تا ۱۱۶۱ هجری قمری	۱۷۳۶ تا ۱۷۵۰ میلادی
شیراز	غلبه کریم خان از سران سپاه نادر بر مدعیان دیگر مانند آزاد خان افغان در جنگ خشت و محمدحسن خان قاجار - به اسارت بردن آقا محمد خان - قدرت کریم خان تحت نام وکیل	کریم خان زند	زندیه	۱۱۷۱ تا ۱۲۰۹	۱۷۵۰ تا ۱۷۹۵

	<p>الرعایا و دادن نام پادشاه به اسماعیل سوم - جنگ با عثمانی و فتح بصره- سرکوب میر مهنا که در منطقه خارک با اخراج هلندی ها به قدرت رسیده بود - اختراع ماشین بخار و انقلاب صنعتی در انگلستان و اروپا- استقلال آمریکا - ادامه حکومت کوچک شاهرخ در مشهد</p> <p>انقلاب کبیر فرانسه علیه لونی شانزدهم - حکومت کوتاه لطفعلی پس از ادعای سلطنت توسط عموهایش، صادق خان و زکی خان</p>	<p>لطفعلی خان زند</p>		<p>هجری قمری</p>	<p>میلادی</p>
	<p>فرار آقا محمد خان که پس از شکست پدرش محمدحسن خان از کریم خان در قلعه کریم خان زندانی شده بود- پیوستن به قومش در استرآباد (گرگان) و غلبه بر برادرانش - غلبه بر لطفعلی خان به خاطر خیانت حاج ابراهیم خان کلانتر به لطفعلی - تعقیب لطفعلی در کرمان و بم و محاصره این دو شهر و قتل عام فجیع مردم کرمان و سرانجام قتل لطفعلی - جنگ با حاکم گرجستان و قتل عام در تفلیس - کشته شدن به دست دو تن از خدمتکارانش که فرار بود فردا کشته شوند در راه دومین سفرش به تفلیس</p>	<p>آقا محمد خان</p>		<p>۱۱۷۴ تا ۱۱۷۶</p>	<p>۱۷۹۵ تا ۱۷۹۷</p>
<p>تهران</p>	<p>رفتن فتحعلی برادرزاده آقامحمدخان از شیراز به تهران و سلطنتش به کمک حاج ابراهیم خان کلانتر - غلبه بر علی قلی خان عمویش و سایر مخالفان - در آب جوش انداختن و قتل حاج ابراهیم خان کلانتر - سفارت سر جان ملکم انگلیسی در ایران - قرارداد دوستی ایران با انگلیس - عمل نکردن انگلیس به قول هایش پس از حمله روسیه - کمک جستن ایران از ناپلئون بناپارت در فرانسه - قرارداد فین کن اشتاین با فرانسه که طبق آن فرانسه بتواند از راه ایران به هند نیرو بفرستد و ایران از فرانسه اسلحه و کمک در برابر روسیه دریافت کند و فرستادن ژنرال گاردان به ایران در همین راستا - عمل نکردن فرانسه به عهدش به خاطر بستن عهدنامه دوستی تیلسیت با روسیه و بازگشت ژنرال گاردان در میان جنگ ایران و روسیه - دوستی دوباره ایران و انگلیس با فرستادن سر هارفوردجونز به ایران و بسته شدن عهدنامه مجمل که به موجب یک بند آن انگلستان در مقابل حمله کشورهای اروپایی به ایران، ایران را پشتیبانی می کند- آمدن سر گور اوزلی همراه میرزا بوالحسن خان ایلیچی که نماینده ایران در انگلستان بود به ایران و عدم همکاری انگلیس و معطل کردن ایرانی ها تا زمان پایان جنگ اول ایران و روسیه و سپس امضای قرارداد جدیدی به نام عهدنامه ی مفصل با انگلیس که طبق آن ایران در حفظ هند و انگلیس در تسلیحات یکدیگر را یاری کنند - عمل نکردن انگلیس به عهدنامه به خاطر دوستی با روسیه - حمله روسیه به ایران در راستای عمل به وصیت پطر کبیر برای رسیدن به آبهای گرم - شکست سخت سپاه ایران به سرکردگی عباس میرزا در اصلاندوز و نبردهای دیگر و فتح تبریز توسط روسها و قرارداد گلستان و از دست دادن گرجستان و گنجه و شیروان و باکو و... - جنگ دوم ایران و روس به تحریک روسیه از یک سو و فتوای علما از سوی دیگر و علی رغم مخالفت قائم مقام، وزیر شاه با جنگ - شکست سپاه ایران به فرماندهی عباس میرزای ولیعهد در اثر کمی قوا و نبود امکانات و دسیسه های انگلیسی ها و شکست در جنگ مهم اصلاندوز علی رغم پیروزی های اولیه و امضای قرارداد ترکمانچای و از دست دادن ارمنستان و آذربایجان و... - قرارداد آخال با دولت روسیه که به موجب</p>	<p>فتحعلی شاه</p>	<p>قاجاریه</p>	<p>۱۱۷۶ تا ۱۲۱۳</p>	<p>۱۷۹۷ تا ۱۸۳۴</p>

				آن قسمت هایی از شمال خراسان و ترکمنستان به روسیه واگذار می شد - ماجرای زورگویی گریبادوف روسی در ایران و ریختن مردم به خیمه اش و قتل او - اعتراض روسها به قتل گریبادف و عذرخواهی هینت ایرانی به ریاست خسرو میرزا - مرگ عباس میرزا، ولیعهد فتحعلی شاه قبل از رسیدن به پادشاهی
--	--	--	--	---

	محمد شاه	۱۸۳۴ تا ۱۸۴۸	۱۲۱۳ تا ۱۲۲۶	سلطنت محمد شاه فرزند عباس میرزا به کمک میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی و سرکوب و کور کردن علی شاه عمویش که در تهران مدعی سلطنت بود - قتل قائم مقام، صدر اعظم، توسط محمد شاه علی رغم سوگندی که در حرم امام رضا برای عباس میرزا پدرش خورده بود - صدر اعظمی میرزا آقاسی (آقاسی) - امضای قرارداد ارزنه الروم با عثمانی و تعیین مرزهای دو کشور پس از تلاش های سه ساله میرزا تقی خان امیرکبیر به عنوان نماینده ایران - کور کردن خسرو میرزا برادر شاه - طغیان کامران میرزا والی هرات - محاصره هرات توسط محمدشاه و ترک محاصره تحت فشار انگلیسی ها
	ناصرالدین شاه	۱۸۴۸ تا ۱۸۹۶	۱۲۲۶ تا ۱۲۷۵	سلطنت ناصرالدین شاه فرزند محمدشاه - صدارت اعظمی میرزا تقی خان فراهانی (امیر کبیر)، فرزند آبدارچی قائم مقام - وقوع فتنه سید علی محمد باب و سرانجام تیرباران او به دستور امیرکبیر - ظهور میرزا حسینعلی نوری ملقب به بهاء در ادامه فتنه بابیه و به وجود آمدن مذهب دروغین بهائیت - تاسیس مدرسه دارالفنون توسط امیرکبیر - انتشار روزنامه وقایع اتفاقیه توسط امیرکبیر که بعدها به دولت علییه تغییر نام یافت - اصلاحات اقتصادی و سیاسی امیرکبیر - خلع صدارت امیرکبیر به تحریک مادر شاه جهان خانم مهد علیا (در واقع مهد علیای دوم، چون مهد علیای اول ماه رخسار خانم مادر فتحعلی شاه بود)، میرزا آقاخان نوری و انگلیسی ها - گرفتن حکم قتل امیرکبیر از ناصرالدین شاه در حال مستی و قتل امیر کبیر با زدن رگ او پس از دو سال صدارت اعظمی در حمام فین کاشان - صدارت میرزا آقاخان نوری - ظهور سید جمال الدین اسدآبادی و تعالیم ضد استعماری او در هند، ایران، مصر و غیره و سرانجام تبعیدش به عثمانی - تصرف هرات توسط ایران و اشغال خارک و بوشهر و خرمشهر توسط انگلیسی ها در اعتراض به این کار به خاطر منافعتشان در هند - امضای قرارداد پاریس میان ایران و انگلستان که افغانستان را مستقل می شناخت - جدایی منطقه ترکمنستان از ایران - جدایی قسمت پاکستان از ایران - جنگ داخلی آمریکا میان ایالات شمالی و جنوبی بر سر الغای بردگی که سرانجام به پیروزی شمالی ها و الغای برده داری انجامید - اعطای امتیاز رویتر که به موجب آن راه آهن و معادن و جنگل ها و گمرک ایران و چند چیز دیگر به انحصار رویتر یهودی انگلیسی در می آمد و لغو قرارداد بر اثر مخالفت های روحانیون و مردم - قرارداد توتون و تنباکو میان ایران و تالیوت انگلیسی که تنباکوی ایران را برای تالیوت منحصر می کرد و در مقابل پانزده هزار لیر انگلیس و یک چهارم سود سالانه از سوی تالیوت به ایران داده می شد، مخالفت مردم و میرزا حسن شیرازی و میرزا حسن آشتیانی و فتوای تحریم توتون و تنباکو توسط میرزای شیرازی و اطاعت مردم و سرانجام لغو قرارداد - قتل ناصرالدین شاه توسط میرزا رضای کرمانی شاگرد سید جمال الدین اسدآبادی

	<p>سلطنت مظفرالدین شاه بیمار پس از مدتی طولانی ولایت عهدی - مسموم شدن سید جمال الدین اسدآبادی در استانبول عثمانی و شهادت او - انعقاد قرارداد نفت داری که نفت آینده ایران را برای شصت سال به داری انگلیسی می داد - به چوب بستن عده ای از بازرگانان به خاطر گرانی قند - اعتراض مردم و تحصن در حرم شاه عبدالعظیم معروف به مهاجرت صغری و طلب ساخت عدالتخانه و عزل عین الدوله و مسیو نوز بلژیکی و اجرای احکام اسلام - تسلیم دولت و پایان تحصن - قیام دوباره مردم و قتل طلبه ای به نام سید عبدالحمید و مهاجرت عده ای از روحانیون به قم معروف به مهاجرت کبری - فشار مردم و سرانجام صدور فرمان مشروطیت در ۱۴ مرداد ۱۲۸۵ ه.ش مصادف با ۱۴ جمادی الثانی ۱۳۲۴ ه.ق و عزل عین الدوله - صدراعظمی نصرالله خان مشیرالدوله به جای صدر اعظم قبلی - مرگ مظفرالدین شاه ده روز پس از امضای قانون اساسی</p>	مظفرالدین شاه		تا ۱۲۷۵ ۱۲۸۵	تا ۱۸۹۶ ۱۹۰۶
	<p>تدوین متمم قانون اساسی و بند نظارت پنج مجتهد بر مصوبات مجلس که پیشنهاد شیخ فضل الله نوری بود - چاپ صور اسرافیل توسط میرزا جهانگیر خان صور اسرافیل و چاپ مقالات علامه دهخدا در آن - امتناع شاه از امضای متمم و سرانجام امضای آن پس از اعتراضات فراوان - سوء قصد نافرجام به جان شاه - به توپ بستن مجلس توسط لیاخوف و انحلال مجلس و تبعید آیت الله طباطبایی و بهبهانی و غارت مشروطه خواهان و قتل میرزا جهانگیر خان صور اسرافیل و ملک المتکلمین در باغشاه و تبعید دهخدا و آغاز استبداد صغیر - قیام ستارخان و باقرخان در تبریز - محاصره تبریز توسط سپاه عین الدوله و ترک محاصره پس از چند ماه - فتح تهران و شورای بهارستان و جایگزینی احمدشاه به جای پدرش - تبعید محمدعلی شاه به روسیه با مقرری سالی صد هزار تومان (این مقرری پس از آن که مدتی بعد محمدعلی شاه با کمک ترکمن ها برای پس گرفتن سلطنت به ایران بازگشت و شکست خورد قطع شد) - به نفت رسیدن نخستین چاه نفت ایران در مسجدسلیمان در ۵ خرداد ۱۲۸۷</p>	محمدعلی شاه		تا ۱۲۸۵ ۱۲۸۷	تا ۱۹۰۶ ۱۹۰۹

	<p>انتخاب احمدشاه برای سلطنت و اعدام شیخ فضل الله در دادگاه محاکمه مخالفان مشروطه - امضای قرارداد ۱۹۰۷ که طبق آن شمال ایران به روسیه و جنوب به انگلیس داده می شد و مرکز بی طرف می ماند - نیابت سلطنت عضدالملک به سبب کمی سن احمدشاه - دعوت مورگان شوستر آمریکایی و یالمارسن سوندی به ایران - نیابت سلطنت ناصرالملک - تعطیل و انحلال مجلس توسط ناصرالملک و اخراج مورگان شوستر - تجاوز روسیه و انگلیس به ایران و به گلوله بستن حرم امام رضا (ع) توسط روس ها و مقاومت های مردم در جنوب در مقابل انگلیسی ها از جمله مقاومت رئیسعلی دلواری در ناحیه تنگستان و دشتستان - سلطنت احمدشاه و ولایت عهدی محمد حسن میرزا - وقوع جنگ جهانی اول (۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸) به بهانه قتل ولیعهد اتریش در بوسنی میان آلمان، اتریش مجارستان، ایتالیا به عنوان دول محور یا متحدین و انگلیس، فرانسه و روسیه به عنوان متفقین، یک سال پس از شروع جنگ ایتالیا به متفقین پیوست و عثمانی به متحدین پیوست، کشورهایمانند رومانی و صربستان و یونان نیز با متفقین و بلغارستان نیز با متحدین بودند - اشغال ایران توسط انگلستان در جنوب و روسیه در شمال - وقوع انقلاب روسیه علیه تزارها و خروج نیروهای روس از ایران - سلطه کامل انگلیس بر ایران - پیروزی پایانی متفقین و اجلاسی بین سران متفقین در ورسای برای تقسیم غنایم و تعیین آینده ی جهان - شکست مبارزه وثوق الدوله برای قرارداد ۱۹۱۹ که مبنی بر تحت الحمایه انگلستان شدن ایران بود و نخست وزیری مشیرالدوله پیرنیا - پایان جنبش دموکرات آذربایجان با قتل شیخ محمد خیابانی در تبریز - کودتای سید ضیاءالدین طباطبایی و رضاخان در ایران در سوم اسفند (سه حوت) ۱۲۹۹ - نخست وزیری سیدضیاء و کابینه سیاه و فرماندهی کل قوای رضا خان میرپنج و وزارت جنگ او - حمایت عارف قزوینی و عشقی از سیدضیاء - ترک ایران توسط ژنرال آبرونساید انگلیسی - برکناری سید ضیاء توسط احمد شاه و به کمک رضاخان و دستور احمد شاه به تبعید سیدضیا به خارج از کشور - به دار آویخته شدن دکتر حشمت و تنهایی میرزا کوچک خان و تشکیل جمهوری سرخ گیلان تحت حمایت روسیه کمونیستی - پایان شورش ژاندارمری خراسان به رهبری کلنل محمد تقی خان پسبان در زمان دولت قوام السلطنه - نخست وزیری سردار سپه (رضاخان) - پایان قیام میرزا کوچک خان و بریدن سر او پس از مدتی تعقیب و گریز نیروهای دولتی و میرزا و یکی دو تن از یارانش - قتل اشتباهی واعظ قزوینی به جای ملک الشعراء بهار از طرف عوامل رضاخان سردار سپه - قتل میرزاده عشقی توسط رضاخان - نقشه رضاخان برای برقراری جمهوری و مخالفت مدرس و علما - سیلی بهرامی در جلسه علنی مجلس به مدرس - اعتراضات وسیع مردم و پایان داستان جمهوریت</p>	احمد شاه		۱۲۸۷ تا ۱۳۰۴	۱۹۰۹ تا ۱۹۲۵
--	--	----------	--	--------------	--------------

رویدادها	نخست وزیر	شاه	سلسله	زمان هجری	زمان میلادی
تاجگذاری رضا خان میرپنج بر تخت طاووس پس از رای مجلس موسسان که در تکیه دولت تشکیل شده بود و انتخاب نام پهلوی برای رضاشاه	محمد علی فروغی (نكاه الملک) ۱۳۰۴ تا ۱۳۰۵	رضا شاه	پهلوی	۲۵ آذر تا ۱۳۰۴ ۲۵	۱۹۲۵ تا ۱۹۴۱
	حسن مستوفی (مستوفی الممالک) - ۱۳۰۶ تا ۱۳۰۵			شهریور ۱۳۲۰	

<p>زندانی شدن تیمورتاش وزیر دربار و قدرت دوم کشور و قتل او در زندان به وسیله ی آمپول هوای پزشکی احمدی</p>	<p>مهدیقلی هدایت (مخبر السلطنه) - ۱۳۰۶ تا ۱۳۱۲</p>				
<p>تاسیس دانشگاه تهران- تغییر نام بین المملی کشور از پرشیا (Persia) به ایران- قتل سردار اسعد بختیاری - سفر رضاشاه به ترکیه</p>	<p>ذکاء الملک فروغی - ۱۳۱۲ تا ۱۳۱۴</p>				
<p>اجرای قانون کشف حجاب که به موجب آن زنان ملزم به نداشتن حجاب بودند، در راستای محدودیت های قبلی که داشتن لباس متحدالشکل و کلاه پهلو ی را برای مردان اجباری می کرد و داشتن لباس روحانی را منوط به داشتن مجوز از وزارت معارف و معرفی نامه از دو مرجع معتبر می نمود - تعقیب و گریز مردم و آژان ها و سرانجام عملی شدن کشف حجاب - فرار ایرم رئیس نظمی که پس از آن که فهمید که به زودی کشته خواهد شد، به آلمان گریخت و پس از آن اگرچه رضاخان تلاش ها کرد تا او را با طمع و وعده به ایران برگرداند تا نابودش کند، ایرم فریب نخورد و در آلمان باقی ماند - قلع و قمع گروه کمونیستی معروف به پنجاه و سه تن و محکوم کردن پنجاه و یک تن از آنان - ازدواج ولیعهد محمدرضا با فوزیه خواهر ملک فاروق مصری - قتل فرخی یزدی در زندان با آمپول هوا - فرستادن علیم الدوله برای قتل نصرت الدوله به وسیله قهوه فجری و جان سالم به در بردن نصرت الدوله - حبس نصرت الدوله در یک اتاق گل گرفته تا مرگ او - آغاز جنگ جهانی دوم با حمله آلمان به لهستان</p>	<p>محمود جم (مدیر الملک) - ۱۳۱۴ تا ۱۳۱۸</p>				
<p>تاسیس رادیو ملی - پایان کار تاسیس راه آهن شمال تا جنوب - آغاز نزدیکی روابط رضاخان با آلمان و نارضایتی انگلستان از این موضوع - سرانجام برکناری متین دفتری توسط رضاخان به سفارش انگلیسی ها و آمریکایی ها به خاطر همکاری با آلمان</p>	<p>احمد متین دفتری - ۱۳۱۸ تا ۱۳۱۹</p>				
<p>فوت کمال الملک نقاش - فوت پروین اعتصامی - ضعف رضا خان به خاطر همراهی با آلمانی ها و از دست دادن پشتیبانی انگلیسی ها - حمله آلمان به شوروی - اشغال ایران توسط متفقین و پایان سلطنت رضاخان - تبعید رضاخان به جزیره موریس و مدتی بعد ژوهانسبورگ</p>	<p>منصور الملک - ۱۳۱۹ تا ۱۳۲۰</p>				
<p>وارد کار شدن فروغی به درخواست رضاخان برای به سلطنت رساندن محمدرضا فرزند رضاشاه</p>	<p>ذکاء الملک فروغی - ۱۳۲۰</p>	<p>محمد رضا شاه</p>	<p>۲۵ شهریور</p>	<p>۱۹۴۱ تا ۱۹۷۹</p>	

<p>همکاری قوام با آمریکایی ها برای دور کردن انگلیس - بلوای نان در روز ۱۷ آذر که به تحریک دربار صورت گرفت و با غارت شدن قصر قوام توسط مردم پایان یافت - برخورد تند قوام بعد از شلوغی نان و توقیف همه روزنامه های کشور</p>	<p>احمد قوام (قوام السلطنه) - ۱۳۲۱</p>			۱۳۵۷	
	<p>علی سهیلی - ۱۳۲۱ تا ۱۳۲۳</p>				
	<p>محمد ساعد - ۱۳۲۳</p>				
	<p>سهام السلطان بیات - ۱۳۲۳ تا ۱۳۲۴</p>				
<p>پایان جنگ جهانی دوم - تشکیل سازمان ملل متحد با پایان گرفتن جنگ توسط متفقین</p>	<p>حکیم الملک - ۱۳۲۴</p>				
<p>تشکیل فرقه دموکرات آذربایجان توسط سید جعفر پیشه وری و ایجاد خودمختار آذربایجان با عقاید شدید پان ترکسیم و با حمایت ضمنی توده ای ها و شوروی - اتحاد بین خودمختار آذربایجان و جمهوری کردستان که به دست کومله کردستان ساخته شده بود</p>	<p>صدرالاشرف - ۱۳۲۴</p>				
	<p>حکیم الملک - ۱۳۲۴</p>				
<p>قدرت گرفتن آمریکا در ایران با روی کار آمدن قوام - همکاری نزدیک مظفر فیروز فرزند نصرت الدوله با قوام- تشکیل حزب دموکرات توسط قوام برای به دست گرفتن بیشتر قدرت - سفر قوام به روسیه - گفتگوهای جناب اشرف (قوام السلطنه) با استالین و سرانجام توافق روسیه برای خروج نیروهای ارتش سرخ از ایران - ضعف خودمختار آذربایجان پس از خروج نیروهای ارتش سرخ و حمله ارتش به نیروهای فرقه دموکرات آذربایجان و انحلال خودمختار آذربایجان- پایان قانله کردستان و اعدام سران آنان - انتخابات فرمایشی مجلس پانزدهم و رای آوردن حزب دموکرات و یاران قوام السلطنه - وقوع جنگ میان هند و پاکستان</p>	<p>قوام السلطنه - ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۶</p>				
<p>ترور مهاتما گاندی رهبر ملی هند - وقوع جنگ میان اعراب و اسرائیل به دلیل مخالفت اعراب با به رسمیت شناخته شدن کشور اسرائیل</p>	<p>حکیم الملک - ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۷</p>				
<p>سفر شاه به لندن و ژنو - بازگشت آیت ... کاشانی از تبعید</p>	<p>عبدالحسین هژیر - ۱۳۲۷</p>				
<p>ترور نافرجام شاه به دست ناصر فخر آرابی و کشته شدن ضارب به دست محافظین - رای نیاوردن قرارداد نفتی پیشنهادی گس گلشاییان میان ایران و انگلیس در مجلس - تاسیس جبهه ملی ایران توسط مصدق و یارانش - تبعید آیت ... کاشانی به لبنان - انتخابات پرتقلب دوره شانزدهم - ترور عبدالحسین هژیر توسط حسن امامی از فداییان اسلام - اعدام حسن امامی - سفر شاه به آمریکا - تصمیم به برگزاری دوباره انتخابات در تهران به خاطر اعتراضات مردم و مصدق - سقوط دولت ساعد با قتل</p>	<p>محمد ساعد - ۱۳۲۷ تا ۱۳۲۹</p>				

هژیر - افتتاح مجلس سنا					
------------------------	--	--	--	--	--

برگزاری دوباره انتخابات تهران - رای اول تهران به دکتر مصدق - رای نیاوردن دوباره قرارداد گس گلشاییان در مجلس- بازگشت آیت ا... کاشانی از تبعید لبنان و استقبال مردم - آوردن جنازه رضاخان به ایران	منصورالملک - ۱۳۲۹				
نخست وزیری رزم آرا به اصرار آمریکا و انگلیس و علی رغم مخالفت شاه - مخالفت مصدق و کاشانی با رزم آرا - اعتصاب عمومی علیه رزم آرا و تهدید رزم آرا به قتل توسط یک طلبه جوان - ترور رزم آرا توسط خلیل طهماسبی از یاران نواب صفوی و عضو فداییان اسلام	سرلشکر حاجعلی رزم آرا - ۱۳۲۹				
اعلامیه معروف نواب صفوی خطاب به علاء: هوالعزیز، زمامداری ملت مسلمان در خور صلاحیت تو و امثال تو نیست. فوراً برکناری خود را اعلام کن - تصویب ملی کردن صنعت نفت در کمیسیون نفت به ریاست مصدق	حسین علاء - ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۰				
رای شاه به نخست وزیری مصدق از روی اجبار - فوت محمدتقی بهار معروف به ملک الشعرا - رای اعتماد مجلس به مصدق - رای مجلس به ملی شدن صنعت نفت - خلع ید انگلیسی ها در پالایشگاه های نفتی ایران - تحریم جهانی نفت ایران تحت فشار انگلیس - سفر مصدق به نیویورک و دفاع از ایران و از ملی شدن نفت و بر علیه انگلستان در مجمع عمومی سازمان ملل - مذاکره مصدق و ترومن رئیس جمهور آمریکا در واشنگتن - مذاکره مصدق و مک گی معاون وزیر امور خارجه آمریکا و توافق آنها برای کمک مالی آمریکا به ایران - دیدار مصدق از مصر در راه بازگشت از آمریکا و استقبال مردم مصر از او - انتخاب چرچیل به نخست وزیری در انگلستان - عزل مک گی از مقامش در وزارت خارجه آمریکا - برگزاری انتخابات مجلس هفدهم همراه با تقلب و درگیری - سفر مصدق به لاهه و دفاع او در مقابل اتهامی که انگلستان به خاطر ملی کردن صنعت نفت به دولت زده بود - بازگشت مصدق به ایران - درخواست مصدق از شاه برای گرفتن اختیار وزارت جنگ برای دفع آشوب و مخالفت شاه - استعفای مصدق	دکتر محمد مصدق - ۱۳۳۰ تا ۱۳۳۱				
اعلامیه تند قوام در رادیو برای تهدید مخالفان - موج اعتراضات مردم - اعلامیه آیت ا... کاشانی در روز ۳۰ تیر و ریختن مردم به خیابان ها و پایان دولت سه روزه قوام - رای دادگاه لاهه به نفع مصدق در روز ۳۰ تیر	قوام السلطنه - ۱۳۳۱				

<p>نخست وزیری دوباره مصدق این بار با قدرت بیشتر و در اختیار داشتن وزارت جنگ - مرگ استالین در روسیه - اختلاف مصدق و کاشانی به خاطر چند انتخاب مصدق در کابینه که این اختلاف تا پایان باقی ماند - نامه مصدق به چرچیل برای پس گرفتن پولهای بلوکه شده ایران در بانک های انگلیس و دریافت خسارت به خاطر توقف فروش نفت - اخراج کارکنان سفارت انگلیس در ایران پس از بی جواب ماندن نامه مصدق به چرچیل - انتخاب آیزنهاور به ریاست جمهوری در آمریکا - کودتای علیه دولت مصدق در روز ۹ اسفند که با رسیدن افشارطوس رئیس شهربانی و افرادی نافرجام ماند - ربه شده شدن افشارطوس و قتل او - اختلافات مصدق با مجلس - استعفای حدود ۱۰۰ تن از نمایندگان طرفدار دولت یا بی طرف مجلس - رفراندوم مصدق در سطح کشور برای انحلال مجلس هفدهم علی رغم نظر آیت ... کاشانی و سرانجام انحلال مجلس به رای اکثریت مردم با وجود ایراد هایی که بر این رفراندوم بود - دو کودتای نافرجام ۲۳ و ۲۵ مرداد که هر دو توسط حزب توده شناخته شده و لو رفتند - فرار شاه به شهر رم ایتالیا - کودتای ۲۸ مرداد توسط زاهدی و افرادی مانند شعبان جعفری و همراهانش - غارت خانه نخست وزیر و پایان کار</p>	<p>دکتر محمد مصدق - ۱۳۳۱ تا ۱۳۳۲</p>				
<p>بازگشت شاه از فرار - محاکمه دکتر مصدق در دادگاه نظامی و محکومیت او به سه سال زندان و بعد از آن تبعید به ملک خانوادگی خود در احمد آباد - سفر ریچارد نیکسون معاون ریاست جمهوری آمریکا به ایران - درگیری در دانشگاه تهران و کشته شدن سه تن از دانشجویان معترض: شریعت رضوی، بزرگ نیا و قنچی - اعدام دکتر فاطمی وزیر امور خارجه تندروی دکتر مصدق که در روزهای فرار شاه بیشترین سخنان را علیه شاه می زد - امضای قرارداد نفتی کنسرسیوم که دست خارجی ها را بیش از هر زمان دیگری برای غارت کردن نفت ایران باز می گذاشت - توافق شوروی با ایران برای دادن بدهی هایش به ایران</p>	<p>سرلشکر فضل ... زاهدی - ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۳</p>				
<p>ظهور جمال عبدالناصر در مصر و محبوبیت فراوان او در میان اعراب - تشکیل پیمان دفاعی بغداد زیر نظر انگلستان متشکل از ایران، عراق، پاکستان و ترکیه که در مقابل تهدید منافع انگلستان در منطقه توسط جمال عبدالناصر انجام می شد - تاسیس مدرسه علوی در همین دوران - شرکت علا در مجلس ختم مصطفی کاشانی فرزند آیت ... کاشانی در مسجد سپهسالار برای جذب او و شلیک گلوله مظفر ذوالقدر از اعضای فدائیان اسلام که به او نخورد و تلاش ذوالقدر برای قتل او با چاقو نیز بی ثمر ماند - ملی شدن کانال سوئز در مصر به رهبری جمال عبدالناصر و حمله اسرائیل و انگلستان و فرانسه به مصر - دستگیری نواب صفوی و سایر اعضای فدائیان اسلام - دستگیری آیت ... کاشانی و محکومیت او به حبس انفرادی - اعدام نواب صفوی و یارانش - پایان دوره زندان مصدق و انتقال او به احمدآباد</p>	<p>حسین علا - ۱۳۳۴ تا ۱۳۳۶</p>				

<p>قدرت گرفتن سازمان امنیت و اطلاعات کشور (ساواک) به ریاست تیمور بختیار - خارج شدن عراق از پیمان نظامی بغداد پس از تبدیل رژیم سلطنتی این کشور به جمهوری و تغییر نام پیمان نظامی بغداد به پیمان سنتو و قرار گرفتن آمریکا در راس پیمان - دستگیری خسرو روزبه از آخرین کمونیست های فعال ایران در آن زمان - خرید اسلحه به مقدار زیاد از کشورهای خارجی توسط شاه - قرار گرفتن ایران در مقابل شوروی و مصر و به عنوان حافظ منافع آمریکا در منطقه - ظهور پاتریس لومومبا در کنگو - مبارزه فیدل کاسترو و چه گوارا در کوبا - طلاق شاه از ثریا و ازدواج او با فرح دیبا - تلاش شاه برای "اصلاحات ارضی" که به سفارش آمریکا انجام می شد و چون آیت ... بروجردی با آن مخالفت کرد، از مفاد آن به قدری کاسته شد و متنش به قدری تغییر کرد که به صورت قانونی بی اثر در آمد</p>	<p>دکتر منوچهر اقبال - ۱۳۳۶ تا ۱۳۳۹</p>				
<p>سفر ملکه الیزابت به ایران - فوت آیت ... بروجردی و تشییع جنازه و سوگواری وسیع مردم برای او - نامه تسلیت شاه برای آیت ... سید محسن حکیم در نجف که نشان دهنده تمایل شاه برای انتقال مرجعیت شیعه از قم به نجف و در کل به خارج از کشور بود - تشکیل نهضت آزادی توسط مهندس بازرگان و آیت ... طالقانی و دکتر سحابی که در واقع انشعابی مذهبی از جبهه ملی بود</p>	<p>جعفر شریف امامی - ۱۳۳۹ تا ۱۳۴۰</p>				
<p>نخست وزیر امینی به خواست آمریکایی ها و علی رغم مخالفت شاه - انحلال مجلس انتصابی بیستم - محاکمه و دستگیری بسیاری از عوامل دربار در حکومت و رسوایی های مالی دربار - میتینگ بزرگ جبهه ملی در جلالیه و سخنرانی سنجابی، شاپور بختیار، داریوش فوهر و حسینی و در آخر یورش پلیس و درگیری - فوت آیت ... کاشانی - فرار تیمور بختیار رئیس ساواک از کشور پس از آن که شاه تصمیم به برکناری او گرفت - سرانجام اجرای اصلاحات ارضی در ایران به شکلی که کندی رئیس جمهور آمریکا می خواست با وجود مخالفت ها</p>	<p>علی امینی - ۱۳۴۰ تا ۱۳۴۱</p>				

<p>وقوع زلزله سنگین در بونین زهرا - تبلیغ لایحه انجمن های ایالتی و ولایتی - تصمیم به برگزاری رفراندوم اصول ششگانه انقلاب شاه و ملت یا انقلاب سفید: اصلاحات ارضی، حق رای برای زنان، ملی کردن جنگلها، سهمیم کردن کارگران در سود کارخانه ها و ... - تحریم رفراندوم توسط حوزه علمیه قم - تحریم رفراندوم توسط نهضت آزادی و احزاب و اصناف مختلف - یورش پلیس به اجتماع مخالفان اصول ششگانه و ضرب و شتم آیت ... خوانساری سخنران مراسم - سفر شاه به قم که با تدارکات نظامی شدید از ترس یورش مردم انجام شده بود. اما هنگام ورود شاه مردم به تدبیر امام خمینی و حوزه علمیه از خانه ها بیرون نیامدند - سخنرانی تند شاه در قم و حمله او به "ارتجاع سیاه" - برگزاری رفراندوم و تصویب اصول ششگانه - حمله مامورین ساواک به مدرسه فیضیه و درگیری شدید مامورین و طلاب در آنجا - حمله مامورین به مدرسه طالبیه تبریز - اعلامیه آیت ... سید محسن حکیم در دعوت به علمای ایران برای مهاجرت به عراق - ابراز موافقت دربار با اعلامیه ی آیت ... حکیم - مخالفت امام خمینی با مهاجرت و پخش اعلامیه ای با این مضمون که شاه اگر حسن نیت دارد، باید مسببین حادثه مدرسه فیضیه را دستگیر کند - وقوع چند مورد درگیری در محرم و سخنرانی معروف امام خمینی در روز عاشورا و نصیحت به شخص شاه - دستگیری چند تن از مخالفان و روحانیان - دستگیری امام خمینی در نیمه شب پانزدهم خرداد - تظاهرات شدید مردم در تهران و قم و سایر شهرها - اعلام حکومت نظامی - برخورد مسلحانه ماموران شاه و قتل عده زیادی از کفن پوشانی که خواستار آزادی امام خمینی بودند و از ورامین به سمت تهران حرکت کرده بودند در روز ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ - دستگیری طیب حاج رضایی از دوستان شعبان جعفری و از دسته داران بزرگ جنوب شهر که به علت کمک به برگزاری تظاهرات ۱۵ خرداد دستگیر شد و سرانجام در آبان ۱۳۴۲ اعدام شد - ترور جان اف کندی رئیس جمهور آمریکا</p>	<p>اسدا... علم - ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۲</p>				
<p>بازگشت امام خمینی از خانه تحت نظر در تهران به قم - سخنرانی مشهور امام خمینی در قم در روز چهارم آبان و اعلام خطر وی به مردم و ارتش و روحانیون و ... و اعتراض به لایحه کاپیتولاسیون یا مصونیت قضایی آمریکاییان - دستگیری امام خمینی در روز ۱۳ آبان و تبعید وی به خارج از کشور - ترور حسنعلی منصور توسط محمد بخارایی از اعضای جمعیت موتلفه اسلامی - پنهان داشتن خبر قتل او توسط شاه تا روز ششم بهمن که سالگرد انقلاب سفید بود</p>	<p>حسنعلی منصور - ۱۳۴۲ تا ۱۳۴۳</p>				

<p>ترور نافرجام شاه توسط رضا شمس آبادی - بازگشت دکتر علی شریعتی از پاریس و آغاز فعالیت های او در داخل کشور پس از یک دستگیری موقت در مرز ترکیه و ایران - فوت دکتر محمد مصدق - مرگ مرموز غلامرضا تختی کشتی گیر صاحب نام ایران - قدرت گرفتن تدریجی بهاییان و آزادی بیشتر آنها - دستگیری اعضای حزب ملل اسلامی که گروهی مسلح بودند و قصد ایجاد حکومت اسلامی داشتند - جدا شدن بحرین از ایران با موافقت شاه و در مقابل ضمیمه شدن دو تنب و ابوموسی به ایران که خود از قبیل جزء خاک ایران محسوب می شدند - درگیری بین هند و پاکستان - جنگ شش روزه بین کشورهای عرب مصر و سوریه و اردن از یک سو و اسرائیل به پشتیبانی آمریکا از سوی دیگر که به شکست سنگین و پرتلفات نیروهای عرب انجامید - غرق شدن مشکوک صمد بهرنگی در رود ارس - فوت جلال آل احمد - برگزاری پرخرج جشن های دوهزار و پانصد سالگی رژیم شاهنشاهی در ایران - وقوع جنگ رمضان یا جنگ اکتبر ۱۹۷۳ بین اعراب و اسرائیل که طی آن مصر قسمت هایی از صحرای سینا را باز پس گرفت و سپس انور سادات در جریان مصالحه خود با اسرائیل به وساطت جیمی کارتر رئیس جمهور آمریکا صحرای سینا را به طور کامل پس گرفت - به رسمیت شناخته شدن امارات متحده عربی - لشکرکشی های نیروهای ایرانی به ظفار در یمن و چند منطقه دیگر برای دفاع از حکومت های استبدادی تحت سلطه آمریکا - کودتای آمریکایی علیه سالوادور آلنده در شیلی و روی کار آمدن ژنرال پینوشه - مطلع شدن شاه از ابتلای او به بیماری سرطان لنف در اتریش - ادامه خریدهای نظامی سنگین شاه - قطع حمایت شاه از مصطفی بارزانی رهبر شورشیان کرد عراق و دوستی شاه با عراق - انحلال همه احزاب کشور و تشکیل حزب رستاخیز - دادگاه جنجالی خسرو گل سرخی و حاضر نشدن او به اظهار ندامت در تلویزیون و سرانجام اعدام او - دستگیری شریف واقفی و قتل او زیر شکنجه ساواک - گروگان گرفته شدن جمشید آموزگار و چند وزیر دیگر او یک توسط چریکی به نام کارلوس که برای آزادی فلسطین می جنگید و سرانجام آزاد شدن آموزگار در الجزایر - تبدیل تاریخ ایران به تاریخ شاهنشاهی که بر اساس آن، مبدأ تاریخ، سال به سلطنت رسیدن کوروش بود به نحوی که دوهزار و پانصدمین سال آن مصادف با آغاز سلطنت شاه باشد - اعتراض علمای قم و رضایت ظاهری حکومت به این که هر دو تاریخ هجری شمسی و شاهنشاهی در کشور وجود داشته باشند - درگیری دانشجویان با ساواک و حمله شبانه ساواک به خوابگاه دانشجویان دانشگاه تهران و حمله به خانه افرادی که به مخالفت با حکومت مظنون بودند در روز ۱۶ آذر سال ۱۳۵۶ - مرگ ناگهانی و مشکوک دکتر علی شریعتی در لندن - ریاست جمهوری جیمی کارتر از حزب دموکرات در آمریکا به جای جerald فورد و نرم تر شدن سیاست های شاه در اثر فشارهای دولت جدید آمریکا که سرانجام به عزل هویدا و نخست وزیری آموزگار انجامید - قطع</p>	<p>امیر عباس هویدا - ۱۳۴۳ تا ۱۳۵۶</p>				
--	---	--	--	--	--

پی در پی برق در کشور و کم شدن سهم برق صنایع -
برکناری هویدا تحت فشار آمریکا به خاطر تظاهرات
های پی در پی مردم

--	--	--	--	--	--

<p>ماجرای جشن هنر شیراز و اعتراضات وسیع مردم - فوت ناگهانی سید مصطفی خمینی فرزند بزرگ امام خمینی و چاپ آگهی های تسلیت و برگزاری مجالس ترحیم در شهرهای مختلف - چاپ مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات نسبت به امام خمینی - تظاهرات و درگیری های خونین روز ۱۹ دی در قم و ۲۹ بهمن در تبریز که به مناسبت چهلمین روز درگذشت شهدای ۱۹ دی بود - اعلام نوروژ به عنوان عزای ملی از طرف مردم به پیروی از امام خمینی - شلوغی و تظاهرات در اصفهان و سپس در شهرهای دیگر و اعلام حکومت نظامی در اصفهان و چند شهر دیگر - آتش سوزی در سینما رکس آبادان و کشته شدن بیش از سیصد نفر - انداختن این حادثه به گردن گروه های مذهبی توسط حکومت و به گردن حکومت توسط مردم - سقوط دولت آموزگار</p>	<p>جمشید آموزگار - ۱۳۵۶ تا ۱۳۵۷</p>				
<p>الغای تاریخ شاهنشاهی - دادن آزادی های سیاسی و بستن قمارخانه ها - دستگیری چند تن از سرمایه داران منسوب به دربار - ناپدید شدن مشکوک امام موسی صدر رهبر شیعیان لبنان در لیبی - راهپیمایی یک میلیونی در تهران در روز ۱۳ شهریور، عید فطر - کشتار وسیع تظاهرکنندگان در میدان ژاله در روز ۱۷ شهریور معروف به جمعه سیاه - زلزله ویرانگر در شهر طیس - پیام مخفیانه صدام برای شریف امامی که در آن گفته شده بود که اگر دولت ایران بخواهد صدام می تواند ترتیب کشته شدن امام خمینی در عراق را بدهد - ترک عراق توسط امام خمینی به مقصد پاریس و اسکان در نوفل لوشاتو - دادن مهلت یک هفته ای به دولت برای آزاد کردن مطبوعات توسط روزنامه نگاران و اعتصاب در پایان این مهلت - سرانجام عقب نشینی دولت و آزادی کامل مطبوعات - آزادی گسترده زندانیان سیاسی از جمله آیت ... طالقانی - پیام شاه برای ملت مبنی بر این که پیام انقلاب ملت ایران را شنیده است</p>	<p>جعفر شریف امامی - ۱۳۵۷</p>				
<p>آغاز جدی شعارهای یکپارچه مردم بر روی بام ها بر علیه رژیم - تاکید از هاری بر این که صداها از نوار بوده است - تظاهرات گسترده در روزهای تاسوعا و عاشورا</p>	<p>ارتشبد غلامرضا از هاری - ۱۳۵۷</p>				

<p>طرد شدن بختیار از جبهه ملی- فرار شاه از ایران در روز ۲۶ دی و شادی مردم در خیابان ها - رد و بدل شدن پیام های متعدد میان شورای انقلاب و بختیار برای استعفای بختیار یا تسلیم حکومت به امام خمینی توسط او و بی نتیجه ماندن آنها - به تعویق انداخته شدن پی در پی بازگشت امام خمینی به کشور - خارج شدن امریکایی ها از ایران به دستور کارتر در روز ۱۱ بهمن - بالاخره اجاره هواپیمای دربست ایرفرانس به ایران توسط فردی به نام دستمالچی و بازگشت امام خمینی به کشور و استقبال بی نظیر مردم از او - حرکت از فرودگاه به بهشت زهرا و سخنرانی در آنجا- استقرار امام خمینی در مدرسه علوی - استعفای شهردار تهران - حکم تشکیل دولت موقت بازرگان توسط امام خمینی در روز ۱۵ بهمن - بیعت همافران نیروی هوایی با امام در روز ۱۹ بهمن - درگیری های شدید نظامی میان همافران نیروی هوایی و مردم با گارد شاهنشاهی و فرمانداری نظامی و هوانیروز در روز های ۲۰ و ۲۱ بهمن و مسلح شدن مردم - اعلامیه بیطرفی ارتش در روز ۲۲ بهمن - فتح رادیو و تلویزیون - سرانجام پیروزی انقلاب و پایان کار سلطنت پهلوی در روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷</p>	<p>شاپور بختیار - ۱۳۵۷</p>				
رویدادها	نخست وزیر	رئیس جمهور	رهبر	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
<p>تشکیل کمیته ی انقلاب - همه پرسی برای جمهوری اسلامی و رای ۹۸٪ مردم به جمهوری اسلامی در روز ۱۱ فروردین - تشکیل سپاه پاسداران - تشکیل کمیته ی امداد امام خمینی - برگزاری اولین نماز جمعه تهران به امامت آیت ا... طالقانی - شهادت استاد مرتضی مطهری - ریاست جمهوری صدام حسین در عراق پس از استعفای حسن البکر - همه پرسی برای قانون اساسی مصوب در مجلس خبرگان که بر پایه پیش نویس قانون اساسی بود که اندکی قبل نوشته شده بود و رای مردم به آن در ۱۲ آذر سال ۱۳۵۸ - فوت آیت ا... طالقانی - درگیری در کردستان و جنگ سپاه با آنها و مقاومت دکتر چمران در پاوه و سرانجام شکست شورشیان- تسخیر سفارت آمریکا در ۱۳ آبان توسط دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و به گروگان گرفتن کارکنان سفارت و قرار دادن شرط تسلیم شاه توسط آمریکا به ایران برای محاکمه در مقابل آزادی گروگان ها - مخالفت دولت موقت با این اقدام علی رغم پشتیبانی امام خمینی از آن - استعفای دولت موقت</p>	<p>بازرگان (دولت موقت)</p>	<p>_____</p>	<p>امام خمینی</p>	<p>بهمن تا ۱۳۵۷ آبان ۱۳۵۸</p>	<p>۱۹۷۹</p>
<p>پس از استعفای دولت موقت، شورای انقلاب که تا آن زمان موضعی کلی تر از دولت داشت، رسماً مشغول به اداره کشور شد - شهادت دکتر محمد مفتاح - اغتشاش حزب خلق مسلمان در تبریز و سرکوب آنان</p>	<p>شورای انقلاب</p>			<p>آبان تا ۱۳۵۸ بهمن ۱۳۵۸</p>	<p>تا ۱۹۷۹ ۱۹۸۰</p>
<p>برگزاری انتخابات ریاست جمهوری که بنی صدر و جلال الدین فارسی رقبای اصلی آن بودند و احمد مدنی، حسن حبیبی، کاظم سامی، داریوش فروهر، صادق قطب زاده، صادق طباطبایی و محمد مکرری نیز در آن حضور داشتند</p>	<p>محمد علی رجایی</p>	<p>ابوالحسن بنی صدر</p>	<p>بهمن تا ۱۳۵۸</p>	<p>تا ۱۹۸۰ ۱۹۸۱</p>	<p>خرداد</p>

<p>– شایع شدن سخنانی مبنی بر ایرانی الاصل نبودن جلال الدین فارسی و افغانی بودن او و کناره گیری جلال الدین فارسی و رقابت حسن حبیبی با بنی صدر و سرانجام پیروزی قاطع بنی صدر در انتخابات – انتخاب رجایی به نخست وزیری به پیشنهاد حزب جمهوری اسلامی و پس از دو پیشنهاد ناپذیرفته بنی صدر (احمد خمینی و میرسلیم) – برگزاری انتخابات دوره اول مجلس در اسفند ۱۳۵۸ و تشکیل مجلس در هفتم خرداد ۱۳۵۹ – تعطیلی دانشگاه ها در بهار ۱۳۵۹ و آغاز انقلاب فرهنگی – ناکامی آمریکا برای آزاد کردن گروگان ها با هواپیما و هلی کوپتر از راه کویر به علت وقوع طوفان شن – فوت شاه مخلوع در مصر – آغاز حمله نظامی عراق به ایران در روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ که به هشت سال جنگ انجامید – میانجی گری الجزایر برای حل مسئله ی گروگان ها و بالاخره آزادیشان پس از ۴۴ روز و تعهد آمریکا برای آزاد کردن پول های بلوکه شده ایران در بانکهای آمریکا – طرح عدم کفایت سیاسی رئیس جمهور در مجلس و رای نمایندگان به آن و برکناری بنی صدر پس از عزل رسمی وی توسط امام خمینی</p>			۱۳۶۰	
<p>انحلال رسمی جبهه ملی درون کشور - شهادت مصطفی چمران در جبهه- سوء قصد به جان آیت ا... خامنه ای - شهادت دکتر بهشتی رئیس قوه قضاییه و ۷۲ تن دیگر در دفتر حزب جمهوری اسلامی بر اثر انفجار بمب توسط مجاهدین خلق و جایگزینی آیت ا... موسوی اردبیلی در شورای ریاست جمهوری به جای شهید بهشتی</p>		<p>شورای ریاست جمهوری (محمد بهشتی، محمد علی رجایی و اکبر هاشمی رفسنجانی)</p>	<p>خرداد تا مرداد ۱۳۶۰</p>	۱۹۸۱
<p>فرار بنی صدر به همراه چند تن از سران مجاهدین خلق - انفجار بمب در ساختمان نخست وزیری توسط منافقین و شهادت رجایی و باهنر</p>	محمد جواد باهنر	محمد علی رجایی	مرداد تا شهریور ۱۳۶۰	۱۹۸۱
	آیت ا... محمدرضا مهدوی کنی	_____	شهریور تا مهر ۱۳۶۰	۱۹۸۱

<p>ندادن رای اعتماد به دکتر علی اکبر ولایتی توسط مجلس که پیشنهاد شخص رئیس جمهور بود و انتخاب میرحسین موسوی به نخست وزیری - ترور آیت ... دستغیب - ترور آیت ... اشرفی اصفهانی - فاش شدن طرح کودتایی علیه نظام جمهوری اسلامی توسط حزب خلق مسلمان در تبریز و با حمایت آیت ... شریعتمداری و با همکاری صادق قطب زاده که با اعتراف آیت ... شریعتمداری به آگاهی از وجود کودتا و اعتراف سایر اعضای کودتا در تلویزیون و اعدام صادق قطب زاده پایان گرفت - فتح خرمشهر که توسط عراقی ها اشغال شده بود در روز ۳ خرداد ۱۳۶۱ طی عملیات بیت المقدس - ناآرامی در کردستان - انحلال رسمی حزب توده در کشور پس از یک سلسله دستگیری سران حزب توده و اعتراف بسیاری از آنان از جمله نورالدین کیانوری، محمدعلی عمویی، احسان طبری و ناخدا ابراهیم افضلی در تلویزیون به تلاش برای براندازی - بازگشایی دانشگاه ها در آذر ۱۳۶۲ - انتخابات دور دوم مجلس در ۱۳۶۳ - انتخاب دوباره آیت ... خامنه ای به ریاست جمهوری در ۱۳۶۴ - قرارداد مخفیانه برای خرید اسلحه میان ایران و آمریکا و آمدن مخفیانه مک فارلین از طرف ریگان به ایران در یک هواپیمای حمل اسلحه برای رساندن پیام هایی به حکومت ایران - افشای آمدن مک فارلین به ایران توسط مقامات ایرانی بر اثر بروز اختلافاتی میان دو طرف - حمله سربازان سعودی به حجاج ایرانی در هنگام مراسم برانت از مشرکین حج سال ۱۳۶۶ - پایان فعالیت حزب جمهوری اسلامی - ایجاد مجمع تشخیص مصلحت نظام به فرمان امام خمینی - انتخابات سومین دوره مجلس در ۱۳۶۷ - نامه امام خمینی خطاب به گورباچف و هشدار به او از فروپاشی فریب الوقوع نظام کمونیستی - حکم ارتداد و واجب القتل بودن سلمان رشدی توسط امام خمینی به خاطر نوشتن کتاب آیات شیطانی که به اسلام و پیامبر اسلام اهانت کرده بود - پرتاب موشک توسط ناوهای آمریکایی در خلیج فارس به هواپیمای مسافربری ایرانی ایرباس و کشته شدن ۲۹۷ مسافر آن - قبول قطعنامه ۵۹۸ از جانب ایران در ۲۹ تیر ۱۳۶۷ که به منزله پایان جنگ بود - اجرای عملیات فروغ جاویدان توسط مجاهدین خلق که طی عملیات مرصاد که توسط نیروهای ایران انجام گرفت با تلفات بسیار سنگین شکست خوردند - ایجاد آتش بس کامل میان ایران و عراق در ۲۹ مرداد ۱۳۶۷ - وفات محمد حسین بهجت تبریزی مشهور به شهریار در شهریور ۱۳۶۷ - تشکیل شورای بازنگری قانون اساسی - عزل آیت ... منتظری از قائم مقامی رهبری - فوت امام خمینی در شب ۱۴ خرداد ۱۳۶۸ پس از یک بیماری کوتاه مدت در سن هشتاد و هفت سالگی و مراسم تشییع جنازه وسیع و بی سابقه وی در تهران - انتخاب آیت ... خامنه ای به عنوان رهبر جدید توسط مجلس خبرگان رهبری - برگزاری همه پرسی اصلاح قانون اساسی و رای مردم به آن و</p>	<p>میرحسین موسوی</p>	<p>آیت ا... سید علی خامنه ای</p>		<p>۱۳۶۰ تا ۱۳۶۸</p>	<p>۱۹۸۱ تا ۱۹۸۹</p>
---	----------------------	----------------------------------	--	---------------------	---------------------

<p>حذف مقام نخست وزیری از سیستم حکومتی کشور - ضعف نظام کمونیستی در زمان گورباچف و ریزش دیوار برلین و سرانجام استعفای او و قدرت گرفتن یلتسین</p>					
--	--	--	--	--	--

رویدادها	رئیس جمهور	رهبر	تاریخ هجری	تاریخ میلادی
<p>آزادی اولین گروه از اسیران ایرانی جنگ در عراق به کشور - فروپاشی نظام کمونیستی شوروی - سفر چاوشسکو دیکتاتور</p>	<p>رئیس هاشمی رفسنجانی</p>	<p>آیت ا... سید علی</p>	<p>تا ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۶</p>	<p>تا ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۷</p>

<p>رومانی به ایران که پس از بازگشت از ایران به کشورش توسط مردم سرنگون و سپس اعدام شد - تصرف کویت توسط عراق و بازپس گرفته شدن آنجا توسط آمریکا- استیضاح و برکناری ایرج فاضل وزیر بهداشت - انتخابات مجلس چهارم - انتخاب ریاست جمهوری و انتخاب شدن هاشمی رفسنجانی برای دور دوم - انتخابات مجلس پنجم</p>				
<p>پیروزی خاتمی در انتخابات روز ۲ خرداد ۱۳۷۶ با بیش از بیست میلیون رای در برابر رقیب اصلی خود علی اکبر ناطق نوری و رقبای دیگر، محمد محمدی ری شهری و رضا زواره ای - استیضاح عبدالله نوری وزیر کشور توسط مجلس پنجم و برکناری او در بهار ۱۳۷۷ - ترور داریوش فروهر و همسرش پروانه فروهر در آذر ۱۳۷۷ و چند قتل دیگر در همان دوره که به قتل های زنجیره ای شهرت یافتند - پخش مستقیم جلسه دادگاه غلامحسین کرباسچی شهردار تهران از تلویزیون که سرانجام به پنج سال حبس و چند جریمه دیگر محکوم شد - استیضاح عطاءالله مهاجرانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی توسط مجلس در اردیبهشت ۱۳۷۸ و آوردن رای اعتماد توسط مهاجرانی و باقی ماندن وی در مسئولیتش - خودکشی سعید امامی (اسلامی) در دوران بازداشت به وسیله داروی نظافت، سعید امامی از معاونین وزارت اطلاعات بود که در پرونده قتل های زنجیره ای دست داشت - توقیف روزنامه پرتیراژ سلام که صاحب امتیاز آن محمد موسوی خوینی ها بود - تظاهرات دانشجویان دانشگاه تهران که از قضیه تعطیلی روزنامه سلام شروع شد و به تدریج گسترده شد و حمله شبانه عده ای به کوی دانشگاه تهران و ضرب و شتم دانشجویان در خوابگاه ها در ۱۸ تیر ۱۳۷۸ - زندانی شدن عبدالله نوری وزیر سابق کشور - جنجال بر سر چاپ مقاله ای در نشریه موج که توهین به امام زمان (عج) محسوب شده بود - برگزاری انتخابات مجلس ششم و رای مردم به جناح اصلاح طلب و نزدیک تر به خاتمی - ترور سعید حجاریان از فعالان جناح اصلاح طلب توسط فردی به نام سعید عسگر و زنده ماندن سعید حجاریان - استعفای مهاجرانی وزیر ارشاد - برگزاری دادگاه و محاکمه افرادی از جمله اکبر گنجی به جرم شرکت در کنفرانسی در برلین که با نام کنفرانس برلین مشهور شد - سقوط هوماپیمای حامل رحمان دادمان و چند تن از نمایندگان مجلس - انتخابات ریاست جمهوری و انتخاب دوباره خاتمی با بیش از بیست و یک میلیون رای در ۱۸ خرداد ۱۳۸۰ - حمله آمریکا به افغانستان و براندازی رژیم طالبان در مهر ۱۳۸۰ و نشاندن حامد کرزای به عنوان رئیس دولت انتقالی افغانستان - انحلال رسمی حزب نهضت آزادی توسط حکومت - آغاز حمله آمریکا و انگلیس به عراق و براندازی رژیم صدام حسین و فتح این کشور در آخرین روزهای سال ۱۳۸۱ - اعطای جایزه صلح نوبل سال ۲۰۰۳ میلادی به شیرین عبادی - ادامه یافتن کار ساخت نیروگاه هسته ای بوشهر به کمک روسیه علی رغم مخالفت های آمریکا و با وجود محدودتر کردن فعالیت ها - رد صلاحیت نامزدهای اصلاح طلب در انتخابات دور هفتم مجلس توسط شورای نگهبان و کاهش مشارکت مردم در انتخابات و رای آوردن گروه های متمایل به جناح محافظه کار - استعفای برخی از نمایندگان مجلس ششم در فاصله بین انتخابات مجلس هفتم و شروع به کار آن</p>	<p>سید محمد خاتمی</p>	<p>خامنه ای</p>	<p>تا ۱۳۷۶ ۱۳۸۴</p>	<p>تا ۱۹۹۷ ۲۰۰۵</p>
<p>رئیس جمهور حال ایران - قابل وصف نیست</p>	<p>محمود احمدی نژاد</p>		<p>تا ۱۳۸۴</p>	<p>تا ۲۰۰۵</p>

- ۱- بهنود، مسعود، از سید ضیا تا بختیار، تهران، جاویدان، ۱۳۷۸
- ۲- منصوری، ذبیح...، سرزمین جاوید، تهران، نگارستان کتاب، ۱۳۸۰
- ۳- دفتر برنامه ریزی و تالیف کتاب های درسی، تاریخ ایران و جهان (۲) سال سوم آموزش متوسطه رشته ادبیات و علوم انسانی، تهران، شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران، ۱۳۸۱
- ۴- دفتر برنامه ریزی و تالیف کتاب های درسی، تاریخ سال دوم دوره راهنمایی تحصیلی، تهران، شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران، ۱۳۸۱
- ۵- اکوریک، جیمز، رنسانس، آزیتا یاسانی، تهران، ققنوس، ۱۳۸۰
- ۶- ناردو، دان، امپراتوری ایران، مرتضی ثاقب فر، تهران، ققنوس، ۱۳۷۹
- ۷- لاجوردی، حبیب، خاطرات دکتر مهدی حائری یزدی (تاریخ شفاهی ایران)، تهران، نادر، ۱۳۸۲
- ۸- کی، هرموز، آن حکایت ها (گفتگو و نقد هرموز کی با احسان نراقی)، تهران، جامعه ایرانیان، ۱۳۸۱
- ۹- قوچانی، محمد، جمهوری مقدس، تهران، نقش و نگار، ۱۳۸۱
- ۱۰- سرشار، هما، خاطرات شعبان جعفری، تهران، ثالث، ۱۳۸۱

مکومت سامانیان

سامانیان (۲۶۱ - ۳۹۵ ق / ۸۷۴ - ۱۰۰۴ هـ) یکی از دودمان‌های فارسی‌زبان در غرب آسیا بودند.

سامانیان نزدیک به یکصد سال (از ۲۸۷ تا ۳۸۹ هـ.ق.) در قسمتی از ایران کنونی و بخش عمده‌ای از افغانستان و آسیای میانه فرمانروایی کردند.

سلسله سامانی از پس سرکوب صفاریان که اقتدار سیاسی دستگاه فلافت را مورد تهدید قرار داده بودند، پدید آمد. امیر اسماعیل سامانی از امرای منصوب مامون در ماوراءالنهر، به پاس خدمتی که به دستگاه فلافت در سرکوبی و دستگیری عمرولیث صفاری نمود، مورد ستایش فلیفه قرار گرفت و لوای مکومت فراسان را دریافت کرد. (۲۸۷ ق) سامانیان را همانند طاهریان، مکام مطیع و سر به طاعت دستگاه فلافت می‌شناسند. در کتاب تاریخ بفا را در وصف امیر اسماعیل سامانی چنین آمده است که: پیوسته فلیفه را اطاعت نمودی و در عمر فویش یک ساعت بر فلیفه عاصی نشدی و فرمان او به غایت استوار داشتی. ستاره دولت سامانی با دوراندیشی ترکان غزنوی که در بروز فلافت در دستگاه فلافت، طرف فلیفه پیروز یعنی القادر را گرفتند، افول کرد و کوهبه دولت ایشان به نفع غزنویان فروافتاد.

انقراض مکومت طاهریان

انقراض مکومت طاهریان و ضعف و فتور تدریجی که از غلبه ترکان در دستگاه فلافت پدید آمد، سرزمینهای شرقی فلافت را از نفوذ فلیفه و از امکان اعمال قدرت عملی او آزاد کرد. در چنین ایمنی و فراغی که به ویژه دوری از بغداد آن را بی دغدغه می‌سافت،

ولایت فرارودان (ماورالنهر) که از عهد طاهریان یا پیش از آن به آل سامان واگذار شده بود، تحت رهبری امیران این فاندان، مرکز یک قدرتمند شد و فراسان و ری، و مدتی هم، جرجان، طبرستان، و سیستان، از جانب فلیفه یا به مکم استیلاء و غلبه، ضمیمه قلمرو آنها شد. با آن که استیلای این فاندان بر جرجان، طبرستان و سیستان مستمر نبود و پندان دواج نداشت، ولی فراسان و فرارودان در بخش عمده دوره فرمانروایی آنها، از مدافله مستقیم عمال فلیفه آزاد ماند و باقی مانده دنیای باستانی ایران، در شکل اسلامی فود، در تمام این نوامی، میاتی تازه یافت.

سامانیان

سامانیان که منسوب به سامان فداه، دهقانی زرتشتی از نوامی بلخ و به قوی سمرقند و مالک قریه سامان در آن نوامی بودند، از زمان فلافت مأمون در فراسان، یعنی اندک مدتی پیش از روی کار آمدن طاهریان، در قسمتی از ماوراء النهر حکومتهای مستقل کوچکی را که به مکم فلیفه به آنها واگذار شده بود، به عهده داشتند. و نسب فود را به بهرام چوبینه، سردار معروف عهد ساسانیان می‌رسانند.

مؤسس این سلسله، نصر اول و عدهای از فرمانروایان برجسته آن، توانسته بودند دورانی از آرامش نسبی را برای ایرانیان فراهم آورند، ولی البته همه آنان چنین نبودند. ثبات این سرزمین با کوششهایی که توسط مرداویج زیاری برای بازگرداندن طرز حکومت پیش از اسلامی صورت گرفت و همچنین با افراط کاریهای دینی پادشاه با شکوه سامانی، نصر دوم در اواخر زندگی فود به مذهب اسماعیلی گروید و از این راه فود را با دستگاه فلافت درگیر کرد، در صورتی که این دستگاه در حقیقت تکیه گاه عمده این سلسله به شمار می‌رفت. با وجود این، متی پیش از آن که نشانه سقوط سامانیان در نتیجه کشمکشهای ایشان با فاندانهای زمیندار با نفوذ یعنی «دهقانان» و فاندانهای مأموران رسمی ظاهر شود و نیز در نتیجه نزاعهای داخل فاندان فود ایشان و بالاخره با توسعه قدرت آل بویه در بافتار و جنوب غربی ایران آشکار شود، تمولی در نوار غربی منطقه نفوذ ایشان حاصل شد که چهره جهان اسلامی را از سده پنجم هجری / یازدهم میلادی به بعد کاملاً تغییر

داد. مدت درازی مجاهدان در راه ایمان، بار جنگهای دفاعی را در مرزهای امپراتوری بیزانسیس بر دوش داشتند و تقریباً همه ساله با هجومهایی که به «ممله‌های تابستانی» معروف شده بود، در سرزمینهای آل بویه پیشروی می‌کردند، ولی هیچ پیشرفت بزرگی عاید مردم ارتدوکس مذهب آناتولی، نمی‌شد. در ماوراءالنهر و کناره دره فرغانه نیز با همسایگان غیر مسلمان زد و خوردی صورت می‌گرفت که از این میان تنها بهره عمده‌ای که در مبارزه سامانیان با همسایگان نشان نصیب ایشان شد، تسفیر طراز «تلاس» در سال ۲۸۰ ق / ۸۹۳ م بود. همسایگان مورد بخت؛ قره خانیان یا ایلخانان «هر دو نام عنوانهایی است که داشتند» بودند؛ که بر ترکان قرلق فرمانروایی داشتند. مملکت ایشان پس از انقراض دومین فرمانروایی کوک تورک به وجود آمده بود، که فیلی زود پاره پاره شد، به صورت دولتهای کوچکی درآمد که روابط آنان با یکدیگر فیلی هم دوستانه نبود.

زبان فارسی در دوره سامانیان

در دوره ایران سامانی، زبان فارسی از پیشرفت و شکوفایی زیادی برخوردار شد. با آن که سامانیان در امور دیوانی زبان عربی را به کار می‌بردند و آن را شعاع و مدت فلاحت می‌شمردند، امکان آن را فراهم آوردند تا شاعرانی ایرانی همچون رودکی و دقیقی از نخستین کسانی باشند که با گونه‌ای از زبان ملی خود که از تکمیل و تلفیق لهجه‌های محلی گوناگون فراهم آمده بود مطلب بنویسند. این زبان در دبار سامانیان پذیرفته شد و سرانجام به عنوان زبان فارسی نو روایی پیدا کرد که با اندکی تخییرات آوایی تا زمان حاضر بر جای مانده است. (دانشنامه رشد).

پادشاهان سلسله سامانی

نام و لقب نه تن از پادشاهان این سلسله با توالی و مدت حکومتشان، از این قرار است:

اسماعیل بن احمد، معروف به امیر ماضی (۲۹۵ - ۲۷۹ ه.ق).

احمد بن اسماعیل، معروف به امیر شهید (۳۰۱ - ۲۵۹ ه.ق).

نصر بن احمد، معروف به امیر سعید (۳۳۱ - ۳۰۱ ه.ق).

نوح بن نصر، معروف به امیر ممید (۳۴۳ - ۳۳۱ ه.ق).

- عبدالملک بن نوح، معروف به امیر رشید (۳۵۰ - ۳۴۳ ه.ق).
- منصور بن نوح، معروف به امیر سدید (۳۶۵ - ۳۵۰ ه.ق).
- نوح بن منصور، معروف به امیر رضی (۳۸۷ - ۳۶۵ ه.ق).
- منصور بن نوح (۳۸۷ - ۳۸۹ ه.ق).
- عبدالملک بن نوح (۳۸۹ - ۳۸۹ ه.ق).

نوشته شده در سه شنبه ۲۸/۰۶/۱۳۸۵ ساعت توسط مهران | ۱۴ نگرش دوستانه

مکومت طاهریان و صفاریان وقت شما به خیر شادی

پس از مدتی که درگیر برفی مشکلات بودم به فواست فدا و دعای نیک دوستان تا مدودی مشکلاتم مرتفع گردید و باعث شد که بتوانم دوباره در وبلاگ مضور پیدا کنم .

در ادامه معرفی سلسله های مکومتی در ایران، به معرفی مکومت طاهریان و صفاریان می پردازم. امیدوارم که به غنای اطلاعاتی خوانندگان افزوده گردد. مبحث بعدی مربوط با

به مکومت سامانیان خواهد بود.
سپاس، مهران، بلاگر تاریخ و فرهنگ ایران

مکومت طاهریان

طاهریان، اولین مکومت نیمه مستقل ایران بعد از ممله اعراب بودند.

در اوایل قرن سوم، طاهر بن مسین، یکی از سرداران مأمون عباسی از طرف او امیر فراسان شد و بدلیل آن که عدم اطاعت خود را از مأمون اعلام کرد، اولین حکومت مستقل ایرانی بعد از اسلام در ایران تشکیل شد و حکومت او به طاهریان معروف شد. در زمان طاهریان نیشابور به پایتختی برگزیده شد.

طاهریان در جنگ با فوارچ در شرق ایران به پیروزی دست یافتند و سرزمینهای دیگری مانند سیستان و قسمتی از ماوراءالنهر را به تصرف در آوردند و نظم و امنیت را در مرزها برقرار کردند. گفته می‌شود که در زمان حکومت طاهریان، به جهت اهمیت دادن آنان به کشاورزی و عمران و آبادی، کشاورزان به آسودگی زندگی می‌کردند.

در زمان طاهریان قیامهای بابک و مازیار که به ترتیب در اذربایجان و طبرستان (مازندران) رخ داد باعث شد که آنها را از توجه به شرق ایران باز دارد. به همین دلیل فوارچ دست به شورش زدند. آفرین امیر طاهری ممدبن طاهر نیز فردی مقتدر نبود. در نتیجه حکومت طاهریان رو به ضعف نهاد و سرانجام در میانه‌های سده سوم هجری به دست یعقوب لیث سرتنگون شد.

امیران خانواده طاهریان عبارت اند از:

طاهر بن مسین معروف به ذومینین

طلحه بن طاهر

علی بن طاهر

عبدالله بن طاهر

طاهر بن عبدالله

ممد بن طاهر بن عبدالله

منبع

«روضه الصفا»، تألیف محمد بن خاوندشاه بلخی، تهذیب و تلفیص از دکتر عباس زریاب، تهران، ۱۳۷۳ .

مکومت صفاریان

یعقوب لیث نخستین امیر این خانواده بود که دولت مستقل اسلامی صفاریان را بنیاد نهاد. لیث سه پسر داشت بنامهای یعقوب و عمر و علی، هر سه پسران لیث مکومت کردند اما دوره‌ای مکومت چندان نپایید. یعقوب نیز در اوایل مانند پدر رویگری می‌کرد و هرآنچه بدست می‌آورد جوانمردانه به دوستان و همسالانش ضیافت می‌کرد. چون به سن رشد رسید تعدادی از مردان جمع شده او را به سرداری خود برگزیدند. در سال ۲۳۷ که طاهر بن عبدالله در فراسان مکومت می‌کرد مردی بناه صالح بن نصر کنانی بر سیستان مستولی شد و یعقوب به خدمت وی در آمد. طاهر که مردی با تدبیر بود صالح بن نصر را از سیستان براند و پس از وی شخصی بناه درهم بن نصر فروچ کرد و سیستان را تصرف نمود و سپاهیان طاهر را از سیستان براند. درهم که نتوانست از عهده سپاهیان برآید یعقوب را سردار سپاه خویش تعیین کرد، سپاهیان چون ضعف فرماندهی درهم را دیدند از فرماندهی یعقوب استقبال نمودند.

پس از چندی والی فراسان با چاره تدبیر درهم را اسیر کرد و به بغداد فرستاد، او مدتی در بغداد زندانی بود بعد آزاد گردید و به خدمت خلیفه در آمد. درین زمان بود که کار یعقوب نیز بالا گرفت و او به دفع فوارج رفت، یعقوب چون مردی با تدبیر و عیار بود تمام یارانش از وی چنان فرمانبرداری می‌کردند که برون از تصور بود. یعقوب بعد از ضبط سیستان رو به فراسان نهاد ولی چیزی نصیبش نشد. یعقوب مردی نبود که بزودی مضمحل شود، باز بار دیگر در سال ۲۵۳ رو به فراسان نهاد اما این بار بخت یار او بود

شهرهای هرات و پوشتنگ را بگرفت و از آنجا رو به کرمان نهاد و گماشته ماکم شیراز در کرمان را بگرفت. پس از آن رو به شیراز نهاد با ماکم فارس جنگیده و آن را نیز بدست آورد. یعقوب بعد از واقعه چند نفر از طرفداران خود را با پیشکش‌های گرانبها نزد فلیفه‌ای بغداد فرستاد و خود را مطیع فلیفه اعلان کرد.

یعقوب در سال ۲۵۷ باز به فارس لشکر کشید و فلیفه المعتمد به وی پیغام داد که ما ملک فارس را به تو نداده ایم که تو به آنجا لشکر کشی کنی. الموفق برادر فلیفه که صامب اختیار مملکت بود رسولی نزد یعقوب فرستاد. مبنی بر اینکه ولایت بلخ و تخارستان و سیستان مربوط به یعقوب است. یعقوب نیز بلخ را تصرف نموده متوجه کابل شد والی کابل را اسیر و شهر را تصرف نمود، پس از آن به هرات رفت و از آنجا به نیشاپور و محمد بن طاهر ماکم فراسان را با اتباعش اسیر و به سیستان فرستاد و از آنجا روانه طبرستان شد تا در آنجا با مسن بن زید علوی بجنگد. مسن درین جنگ شکست خورد فرار نمود و به سرزمین دیلمان رفت. یعقوب از ساری به آمل رفت و فراج یکساله را جمع کرد و روانه دیلمان شد، در راه در اثر باریدن باران تعداد زیادی از سپاهیاننش کشته شده و خود مدت چهل روز سرگردان میگشت. یعقوب رسولی را نزد فلیفه فرستاد مبنی بر اینکه طبرستان را فتح کرده مسن را منزوی ساخته است به امید اینکه مورد نظر فلیفه واقع گردد، اما فلیفه مکه را توسط ماجیان به فراسان فرستاد که چون وی از مکه ما تمرد کرد و به حکومت سیستان بسنده نکرد او را در همه جا لعن کنند.

کشمکش میان صفاریان و فلافت بغداد

محمد بن واصل تمیمی بر فارس مستولی شده بود. المتعمد عباسی فارس را به موسی بن بغا داد، موسی نیز عبدالرحمان بن مفلح را به جنگ محمد بن واصل فرستاد، عبدالرحمان شکست خورد و اسید شد. چون یعقوب در سیستان خبر بالا گرفتن کار ابن واصل را شنید طمع در ولایت فارس بست، در مالیکه محمد بن واصل در اهواز بود وی رو

به فارس نهاد و فارس را تصرف کرد. در سال ۲۶۲ یعقوب از فارس رو به فوزستان نهاد. چون خبر به فلیفه المعتمد رسید فرمان حکومت فراسان، گران، طبرستان و ری و فارس را در مضور ماجیان به شمول شرطگی بغداد به وی داد. اما یعقوب راضی نشد و به فلیفه پیغام داد که به پیزی راضی نیست جز رسیدن به بغداد. فلیفه برادرش الموفق را به جنگ با یعقوب فرستاد، یعقوب درین جنگ شکست خورد و فرار کرد، بسیاری از اموال یعقوب بدست سپاهیان بغداد افتاد، و به نام غنیمت به بغداد برده شدند. الموفق به علت بیماری به بغداد بازگشت و یعقوب نیز در گندی شاپور به مریضی قولنج مبتلا گشت. فلیفه رسولی را با منشور ولایت فارس و استمالت نزد یعقوب فرستاد. یعقوب قدری نان فشک و پیاز و شمشیر را پیشروی خود نهاد و به رسول گفت: «به فلیفه بگو که من بیمارم و اگر بمیرم تو از من رها میشوی و من از تو، اگر ماندم این شمشیر میان ما داوری خواهد کرد، اگر من غالب شوم که به کام خود رسیده باشم و اگر مغلوب شوم این نان فشک و پیاز مرا بس است.» یعقوب در سال ۲۶۵ در گندی شاپور در اثر مرض قولنج در گذشت. یعقوب را مردی بافرد و استوار توصیف کرده اند. مسن بن زید علوی که یکی از دشمنانش بود او را نسبت استقامت و پایداریش سندان لقب داده بود.

امیران صفاری

- یعقوب بن لیث صفاری - عمرو ان لیث صفاری - علی بن لیث صفاری - طاهر بن ممد بن لیث صفاری - فلف بن احمد (نوه دفتری عمرو بن لیث)

2نوشته شده در دوشنبه ۱۳۸۵/۰۶/۱۳ ساعت توسط مهرا ن | ۱۶ نگرش دوستانه

فلافت امویان و عباسیان

پس از شهادت حضرت علی(ع) در رمضان سال ۴۰ هجری و فلافت کوتاه مدت حضرت امام مسن (ع) و صلح او با معاویه، فلافت بر معاویه بن ابی سفیان که از فاندن بنی

امیه بود مسلم گردید. معاویه از سالهای پیش ، یعنی تقریباً از همان اوایل فتح شام و فلسطین از سوی عمر و بعد از سوی عثمان، والی دمشق بود. وی، پایه های حکومت خود را در شام استوار ساخته بود. به همین سبب، توانست پس از قتل عثمان با حضرت علی (ع) مخالفت کند و در برابر او بایستد. سرانجام، پس از جنگ صفین و ضعف قوای کوفه، حکومت خود را بر مصر نیز مسلط سازد. پس از آنکه معاویه به فلاط رسید، تمکیم اساس حکومت بنی امیه را آغاز کرد و برای پسرش یزید، از بزرگان و اشراف به استثنای چندتن از جمله ، مسین بن علی (ع) و عبدالله بن زبیر بیعت گرفت. او در سیاست خارجی هم موفق بود و بر متصرفات مسلمانان در ولایتهای تابع دولت بیزانس افزود. همچنین، نیروی دریای مهمی نیز در مدیترانه به بوجه آورد. معاویه با جلب افرادی مانند یزید بن ابیه و مغیره بن شعبه و عمرو عاص قدرت بنی امیه را در سرتاسر عالم اسلامی بسط داد .

اگر چه این بسط و استمکام به قیمت زیرپا نهادن بسیاری از اصول اسلامی، از جمله ارثی ساختن فلاط و تبدیل دستگاه فلاط به سلطنت و پادشاهی و تعیین مبلغان برای تمقیر و توهین فاندان حضرت رسول اکرم (ص) و غیر آن تمام شد. معاویه در سال ۶۰ هجری از دنیا رفت و فلاط پسرش یزید با کارهای فلاطی، از قبیل قتل مسین بن علی (ع) و محاصره مکه آغاز شد ولی مدت زیادی به طول نینجامید و سرانجام یزید در سال ۶۴ هجری در گذشت. . پس از وی در نتیجه حوادثی فلاط بنی امیه به شامه " مروانیان " انتقال یافت

عبدالملک بن مروان پس از کشتن عبدالله بن زبیر، خلیفه مسلم و بلامنازع گردید . همچنین ، با مسلط ساختن مرد سفاک آهنینی مانند مجاج بن یوسف ثقفی، حکومت بنی امیه را استمکامی تازه بخشید. حکومت اسلامی در زمان فلاط عبدالملک و ولید بن عبدالملک، به منتهای وسعت خود رسید. "قتیبه بن مسلم باهلی" سردار مجاج، بلاد شمالی فراسان و فوارزم و ماوراءالنهر و سغد را که مرکز آن سمرقند بود فتح کرد و تا نزدیکیهای کاشغر پیش رفت. همچنین، در زمان مجاج ایالت سند هم فتح شد. در جانب مغرب، مسلمانان تا سواحل اقیانوس اطلس پیش رفتند و اندلس (جنوب اسپانیا) را متصرف شدند. طی فلاط نود ساله بنی امیه، اوضاع اجتماعی ایران دگرگون شد و

اکثریت عظیم ایرانیان، دین اسلام را پذیرفتند. اما، ایرانیان تمقیر و توهین سرداران عرب را که از خود مکام بنی امیه الهام می گرفتند تحمل نکردند. مردم فراسان با استفاده از خصومت میان قبایل عرب ماکم بر فراسان و ماورالنهر، جانب داعیان و مبلغان بنی عباس را گرفتند. بنی عباس به سبب فویشاوندوی نزدیکتر با حضرت رسول اکرم (ص) خود را برای خلافت و حکومت شایسته تر می دیدند. در این راستا، ابومسلم سردار ایرانی توانست با حمایت ایرانیان و قبایل عرب مخالف، حکومت بنی امیه را سرنگون سازد و عباسیان را به قدرت برساند. بنی امیه در زمان حکومت عبدالملک و ولید و هشام، تنها در اثر توفیق در فتوحات شرق و غرب و سیاست داخلی مبنی بر فشار بسیار زیاد بر طبقات مردم، توانستند به حکومت فودادامه دهند. فشار مکام و والیان تعیین شده از سوی آنان، مردم عراق و ایران را ناراضی ساخت. همچنین، بی اعتنایی بعضی از آنان به اصول دین اسلام موجبات نافتشودوی اهل دین و تقوا را فراهم آورد. سیاست مالی و اداری آنان نیز در سرزمینهای مفتوح و مغلوب موفق نبود. مهمتر آنکه طرفداری آنان از عصیت عربی و تمقیر ملل مغلوب که همه را موالی (یعنی بندگان) فود می دانستند، به تدریج مایه های عصیان و قیام را به فصوص در ایران و فراسان فراهم ساخت. سال ۱۳۲ هجری، پایان حکومت نود ساله بنی امیه و آغاز حکومت بنی عباس است. از این سال، خلافت و قدرت شرعی و صوری ایشان در مدود پانصد سال ادامه یافت. لازم به ذکر است که قدرت واقعی ایشان، گاهی به مدود عراق و بین النهرین ممدود می شد و متی، گاهی در فود بغداد نیز از قدرت و اعتبار ممدود بودند . ر

اگر چه منصور – فلیفه دوم عباسی – با قتل " ابو مسلم فراسانی " ناسپاسی فود را به این سردار بزرگ ظاهر ساخت، ولی برای استوار ساختن قدرت فود از این کار ناگزیر بود. با قتل ابومسلم، نه تنها نفوذ ایرانیان که آغاز شده بود از میان نرفت، بلکه با ورود دبیران و وزیران ایرانی در دستگاه خلافت عباسی، نفوذ فرهنگی و سیاسی ایرانیان گسترش بیشتری نیز یافت. قتل برمکیان هم که از فاندان اصیل ایرانی بودند، نتوانست جلو آن نفوذ را بگیرد در قرن سوم هجری، عنصر مهم دیگری وارد حکومت اسلامی شد. آن عنصر مهم، ترکان بودند که به صورت غلامان جنگی در دستگاه حکومتی وارد شدند و به تدریج، قدرت نظامی را از قوم غالب عرب گرفتند. این نفوذ تا بدان جا ادامه یافت که عزل و

نصب فلما هم به دست آنان انجام می گرفت و هیچ فلیفه ای بی رضایت ایشان، نمی توانست کاری بکند .

2نوشته شده در یکشنبه ۱۳۸۵/۰۵/۰۱ ساعت توسط مهرا ن | ۳۵ نگرش دوستانه

تصرف ایران در زمان فلما ی راشدین

پس از آنکه حضرت رسول اکرم (ص) از مکه به مدینه هجرت کرد و در سرتاسر شبه جزیره عربستان اکثر قبایل عرب را به دین اسلام در آورد، بر آن شد تا مردم ممالک مجاور عربستان را نیز به دین اسلام دعوت کند. برای این منظور، نامه هایی به پادشاهان اطراف فرستادند، از جمله برای فسرو پرویز شاهنشاه ساسانی. چنانکه معروف است فسرو از نامه فشمگین شد و آن را پاره کرد .

البته، لازم به ذکر است که هدف حضرت رسول صرفاً " دعوت به اسلام بود نه تصرف اراضی و بلاد، همان هدف و مقصودی که خداوند او را برای اجرای آن مبعوث کرده بود . پس از آنکه ابوبکر به خلافت رسید، عده ای از قبایل عرب از دین اسلام برگشتند و از دادن صدقه و زکات (مالیات اسلامی) سرباز زدند را با زور مطیع سافت و در جنگ مهمی با قبیله بنومنیفه که پیروان "مسيلمه" (معروف به کذاب) بودند، آنان را شکست سفتی داد. این جنگ ، به جنگ با اهل رده (مرتدان) معروف است و سردار مسلمانان " خالدبن ولید " بود.

ابوبکر پس از فراغت از کار اهل رده، ممله به دو دولت بزرگ ساسانی و بیزانس را آغاز کرد. سپاهیان اسلام در جبهه روم سپاهیان بیزانس را شکست دادند. درجبهه شرق، یعنی کشور ایران، نخستین کسی که ابوبکر را به ممله به خاک ایران تشویق کرد، "مثنی بن حارثه شیبانی" بود. این شخص، پیوسته با قبیله و دار و دسته خود به متصرفات ایران در عراق می تافت و اموال کشاورزان و دهقانان را غارت می کرد. آنچه که او را برای این تافت و تازها جرات داده بود. در جریان آن جنگ، قبیله "بنوشیبان" و همپیمانان ایشان،

سپاهیان را که فسرو برای سرکوب آنان فرستاده بود مغلوب کردند. جنگ ذوقار نتیجه سوء تدبیر و غرور فسرو پرویز بود که در سرتاسر سلطنت او دامنگیر ایران شده بود. همچنین وی جنگهای بیهوده ای با بهرام چوبین (سردار معروف فود) و بسطام (دائی فود) و هراکلیوس (امپراتور بیزانس) به راه انداخته بود که به فرابی شهرها و شکستهای سفت و کشته شدن سرداران نامی و نامشهودی مردم و بزرگان مملکت منجر گشت. سرانجام ، فود نیز به امر پسرش (شیرویه) کشته شد .

پس از او ، بزرگان ایران که از عاقبت اندیشی و مسن سیاست عاری و پیوسته از راه مسادت و کینه با یکدیگر در کشمکش بودند ، نتوانستند بر اطاعت از پادشاهی متفق شوند . سرانجام ، چون فطر مسلمانان را به گونه ای جدی و مشهود دریافتند ، به سلطنت یزدگرد پسر شهریار رضایت دادند . اما ، این کار ، هم بسیار دیر شده بود ، و هم یزدگرد فود لیاقت و کفایت غلبه بر مشکلات را نداشت .

"مثنی" که در اراضی مجاور حکومت ساسانی با قبیله فود (بنوشیبان) اقامت داشت ، از هرج و مرجی که در داخل ایران و در دربار ساسانی روی داده بود نیک آگاه بود و از آن موقعیت استفاده می کرد . چنانکه ذکر شد ، اراضی کشاورزان و متی شهرهای سواد (عراق) را پی در پی غارت می کرد.

پس از آنکه ابوبکر در خلافت فود مستقر شد، مثنی او را به ممله بر قلب مملکت ساسانی برانگیخت و ایرانیان را در نظر او مقیر و ترسو جلوه داد. ابوبکر که در آغاز از شوکت و قدرت ساسانیان در بیم بود، با سفنان مثنی جرات پیدا کرد و خالدبن ولید را به فتح استانهای عراق مامور نمود. همچنین، به مثنی دستور داد تا از خالد تبعیت کند و از دستورهای او پیروی نماید. خالد نخست نوامی " بانقیاء " و " باروسماء " و " الیس " را، و پس از آن ، " ابله " را ، که در مدفل ارون رود و در محل بصره واقع بود، به دست آورد. در این راستا، طی جنگ معروف به " ذات السلاسل " سپاهیان ایرانی را نیز به سر کردگی هرمز شکست داد.

اردشیر سوم ، که پس از پدرش (شیرویه) به سلطنت رسیده بود، دو سردار ایرانی به نامهای " اندرزگو " و " بهمن جادویه " را با سپاهی مرکب از ایرانیان و عربهای تابع ایران به جنگ خالد فرستاد. اما این سپاه هم در صفر سال ۱۲ ه.ق. از عربها شکست خورد. خالدین ولید در ماه ربیع الاول همان سال شهر میره مرکز پادشاهان میره (آل منذر،

لخمی ها) را که تابع دولت ساسانی بودند، تصرف کرد. مسلمانان در مقابله با دشمنان خود، آنان را در برابر یکی از سه امر مخیر می ساختند: پذیرش اسلامی، پرداخت جزیه، جنگ، چنانکه در فتح نخستین میره، خالد با گرفتن مبلغی در حدود صدو نود یا دویست و نود هزار دینار، با اهل میره صلح کرد. دهقانان "سواد عراق" منتظر بودند که نتیجه جنگ میره به کجا فواید انجامید. چون میره به تصرف مسلمانان در آمد، طلب صلح کردند دو هزار هزار دینار جزیه پرداختند. ایرانیان، نوامی میان میره و دجله را از دست دادند و چون اردشیر سوم در گذشت، دیگر کاری نتوانستند انجام دهند.

سیاست خالد در فتح شهرهای عراق آن بود که عربهای مسیمی را به جاسوسی از ایرانیان برانگیزد. خالد شهر مهم انبار را که در مغرب بغداد در کنار رود فرات قرار داشت تصرف کرد و شهر عین التمر را که ماکم آن از سوی ایرانیان (مهران، پسر چوبین) بود، تسخیر کرد. سپس اسرای آن شهر را بر خلاف تعالیم اسلامی کشت و فقط چهل جوان نصرانی را که درس انجیل می خواندند باقی گذاشت پس از آن، ابوبکر، خالد بن ولید را مأمور حرکت به سوی شام کرد. خالد هم با نیمی از سپاهیان خود عازم جبهه شام گردید. خود ابوبکر نیز پس از دو سال واندی در مدینه وفات کرد و بنا به وصیت او، "عمر بن خطاب" به خلافت مسلمانان برگزیده شد.

در شعبان سال ۱۳ (ه.ق.) ایرانیان به سرکردگی بهمن جادویه، سپاهیان مسلمانان را در موضعی به نام "قس الناطف" شکست دادند. سردار مسلمانان به نام "ابوعبیده ثقفی" نیز در این جنگ کشته شد. این جنگ در تاریخ اسلام به نام جنگ "جسر" معروف است. ولی چون دولت ساسانی به منتهای ضعف خود رسیده بود و ائتلاف بزرگان و سرداران ایرانی از مد گذشته بود، ایرانیان نتوانستند از این پیروزی بهره بگیرند و پس از تردید و دودلی، یزدگرد پسر شهریار را به پادشاهی نشانند و او نیز کسی نبود که بتواند بنای عظیم دولت ساسانی را که پایه های آن سفت و سست و لرزان شده بود از فطر انهدام نجات دهد. بر عکس عمر که رهبری مصمم و توانا بود، در جنگ با ایرانیان مصمم تر گردید. یزدگرد سپاهی بزرگ را به سرکردگی "رستم فرخ زاد" مأمور مقابله با مسلمانان و جلوگیری از حمله ایشان کرد عمر نیز "سعد بن ابی وقاص" را با سپاهی که عده آنان به سی و چند هزار می رسید به جنگ با ایرانیان گسیل داشت. در "قادسیه" (واقع در پانزده فرسفی کوفه) جنگ شدیدی بین این دوسپاه روی داد. با آنکه ایرانیان

مقاومت زیادی از خود دادند، شکست سختی خوردند. با این شکست بود که راه تیسفون (یا مدائن) پایتخت شاهنشاهی ساسانی، بر روی مسلمانان باز شد. عربهای مسلمان نخست در صفر سال ۱۳ (ه.ق.) قسمت غربی مدائن را که "وی اردشیر" نام داشت متصرف شدند و آن گاه، از دیله گذشتند و به سمت شرقی مدائن که کاف معروف پادشاهان ساسانی معروف به "ایوان کسری" در آن قرار داشت رسیدند. در این بین، اموال بیکرانی از غارت کافهای سلطنتی نیز به دست ایشان افتاد. سپس، مسلمانان در تعقیب یزدگرد و ایرانیان روی به شرق نهادند و در سال ۱۴ (ه.ق.) به "جلولاء" که در کنار نهر جلولاء منشعب از رود دیاله واقع بود رسیدند. در این راستا سپاه ایران را طی جنگ سختی به سرکردگی "مهران راضی" شکست دادند. پس از فتح ملوان و جنوب و شمال عراق به سرتاسر آن مملکت مسلط شدند. بعد از آن، نوبت به فوزستان و لرستان رسید. عمر در ابتدا نمی خواست از مدود فوزستان و ماسبدان و مهرگان کدک (لرستان) تجاوز کند، اما یکی از مشاورانش او را به تسفیر سرتاسر ایران تشویق کرد. وی به عمر گفت: مادام که پادشاه ایران زنده است، ایرانیان دست از مقاومت بر نپاهند داشت. عمر نصیحت او را پذیرفت و سردارانی را به فتح ایلات فارس (اردشیر فره و شاپور و استخر و فسا و دارابگرد) و کرمان و سیستان و مکران مامور کرد.

عمر در سال ۱۷ (ه.ق.) سعدبن ابی وقاص را مامور کرد تا برای اقامت قبایل عرب که به ولایتهای غربی و مرکزی ایران (مادبزرگ) ممله می کردند، قرار گاهی دائمی پیدا کند. سعد ابتدا شهر انبار را برای این کار در نظر گرفت، ولی هوای آنجا برای مردم عرب ناسازگار بود (به علاوه، سپاهیان از زیادی مگس در زحمت بودند). او پس از بررسی و جستجو، محل شهر کوفه را برای این کار برگزید و زمینهای آن را میان قبایلی که با ایرانیان می جنگیدند تقسیم کرد. سپاهیان که از آن پس برای فتح غرب و شمال و مرکز ایران اعزام می شدند، از این شهر و زیر نظر ماکم آن بودند.

در زمان بنی امیه سراسر ایران و عراق زیر نظر والیان کوفه بود که از مشهورترین ایشان، می توان مجاج بن یوسف ثقفی را نام برد. در جنوب عراق هم قرار گاهی برای قبایلی که ایران را از جنوب مورد ممله قرار می دادند درست شد، که همان شهر بصره است. لازم به ذکر است که سپاهیان اعزامی به فوزستان و فارس و کرمان و سیستان و مکران، در این

شهر اقامت داشتند. ایشان ولایتهای زیر نظر والی بصره را " ماه بصره " و ولایتهای زیر نظر ماکم کوفه را " ماه کوفه " می خواندند.

در سال ۱۹ یا ۲۱ (ه.ق .) فتح نهاوند که عربها آن را در تاریخ فتوحات مسلمانان در ایران " فتح الفتوح " می خوانند صورت گرفت یزدگرد سپاه بزرگی از فرماندهان شهرها و ولایتهای ایران به سرکردگی " فیروزان " برای مقابله با مسلمانان فرستاد. عمر، " نعمان بن مقرن مزنی " را برای مقابله با آنان تجهیز کرد. مسلمانان در نهاوند ایرانیان را شکست دادند اما سردار مسلمانان، یعنی نعمان بن مقرن، در این جنگ کشته شد. پس از فتح نهاوند، همدان نیز به دست مسلمانان افتاد. فتح همدان و قزوین و ابهر و زنجان به دست قبایل مستقر در کوفه انجام گرفت. امیر کوفه که در آن وقت " مخیره بن شعبه " بود، سپاهی به فرماندهی " براء بن عازب " فرستاد که در سال ۲۲ (ه.ق.) ابهر و قزوین را فتح کردند. در زمان حکومت ولید بن عقبه بر کوفه، مسلمانان با مردم گیلان و مغان و طالش (طلیسان) جنگیدند، ولی ظاهراً موفقیتی به دست نیاوردند و فقط زنجان را متصرف شدند.

در سال ۲۱ یا ۲۳ (ه.ق.) مسلمانان در نتیجه جنگ سختی که با سیوفش (پسر مهران ، پسر بهرام چوبین) کردند، شهر مهم ری را به تصرف خود در آوردند. به دنبال فتح ری، قومس (سمنان و دامغان) و گرگان به دست مسلمانان افتاد. اسپهبد طربستان ناگزیر به پیمان آشتی با مسلمانان شد. فتح آذربایجان و مغان و اران نیز، در اواخر خلافت عمر اتفاق افتاد. مسلمانان از راه دربند (باب الابواب) به مملکت فرزها تافتند و تا بلنجر (مرکز فرزها) پیش رفتند. مسلمانان نتوانستند در آنجا بمانند و در سالهای بعد از فرزها شکست خوردند و سرداران ایشان کشته شدند . یزدگرد پس از جنگ جلواء به ری و از آنجا به اصفهان و کرمان و فراسان رفت. وی در این سفر آتش مقدس را به همراه خود داشت تا آنکه در مرو، آتشگاهی برای این آتش مقدس بنا کرد .

عمر ، " امنف بن قیس " را مامور فتح فراسان کرد . او از راه طیس به هرات رفت و از آنجا روی به شهرهای دیگر فراسان نهاد . یزدگرد از پادشاه سغد و خاقان ترک و خاقان چین تقاضای کمک کرد و با کمک خاقان ترک و مردم فرغانه و سغد ، وارد بلخ شد. امنف با سپاهیان بصره و کوفه به رویارویی سپاه ترک شتافت . ترکان از یاری با ایرانیان سرباز زدند و خود ایرانیان نیز از کمک جدی به یزدگرد خوداری کردند. یزدگرد ناچار از میمون

گذشت و به فرغانه رفت . پس از آن ، باز به فراسان بازگشت و عاقبت بعد از سالها در سال ۳۱ (ه.ق.) کشته شد.

در سال ۲۳ (ه.ق.) پس از کشته شدن عمر ، عثمان به خلافت رسید. او " ابوموسی اشعری " را از حکومت بصره معزول کرد و " عبدالله بن عامر بن کریز " را که جوانی بیست و پنج ساله بود والی بصره کرد. عبدالله بن عامر شورش مردم فارس را فوابعاید و استخر و اردشیر فوره و دارابگرد را دوباره به دست آورد . همچنین امیرانی را بر شهرهای فراسان و کرمان و مکران و سیستان تعیین کرد و خود برای سرکوب قیام مردم فراسان حرکت نمود . امف بن قیس را هم مامور فتح ولایتهای جوزجانان و طالقان و فاریاب کرد . امف این ولایتها را یکی پس از دیگری به تصرف درآورد . عبدالله بن عامر قیام مردم کرمان و سیستان را آرام کرد و عامل وی ، تا زابلستان و کابل پیش رفت.

بسیاری تمولات در جهان باستان به ایران نسبت داده می شود ، فرای شرق شناس و ایران شناس برجسته آمریکایی اولین رواج گسترده مبادلات بر مبنای پول و سکه به داریوش هفامنشی نسبت می دهد . چرا که تا قبل از آن عمدتاً صورت مبادله جنس به جنس بوده است . بعلاوه او می گوید که قانون ها و سافتار منظم حکومتی او پیمان نامدار بوده است که متی فیلسوفانی یونانی بدان اشاره می کردند و هم او احتمال می دهد که قانون و حقوق رومی که تا این مد برای غربی ها نامدار و پر اهمیت است ، به نوعی برگرفته و اقتباس شده از قوانین داریوش بوده باشد .

ابن فلدون دانشمند بزرگ اسلامی ساکن شمال آفریقا و مدود مغرب و اندلس است . او در تقسیم بندی حکومت ها در جهان ، دسته ای را چنین معرفی می کند : حکومت هایی که بر مبنای عقل و فرد شکل گرفته اند و سافتار حکومتی و روش حرکت آن ها بر این مینا استوار شده است . او بعنوان نمونه از این دسته ، حکومت ایرانیان را پیش از اسلام نام می برد . جالب آن است که منطقه زندگی او ، تا پیش از اسلام در اختیار و ماکمیت رومی ها بوده است و لذا ابن فلدون کسی است که با آنها کاملاً آشنایی دارد ، اما باز هم به عنوان نمونه از ماکمیت فرد و عقل در جامعه و شیوه اداره ، ایران باستان را نام می برد

ترکیب قوم آریایی با اقوام کهنی که پیش از آنها در منطقه فلات ایران ساکن بودند ، ملتی را پدید آورد که در طول هزار سال ، سلسه ای از تمدن ها و امپراطوری های بزرگ را

در جهان کهن به وجود آورد. این ملت با بهره‌گیری از میراث تمدن‌های کهن‌تر از خود نظیر بابل، اورارتو، آشور و ایلام، تمدن و دولتی بزرگ را بنیان افکند و با وجود فراز و نشیب فراوان و شکست‌ها و فروپاشی‌ها، فرهنگ، ابنیه، زبانها، مذاهب و بسیاری دستاوردهای دیگر را نصیب تاریخ جهان نمود.

ممله اسکندر و هجوم یونانیان چندی استقلال سیاسی و سپس فرهنگی را از این ملت و سرزمین گرفت اما بازم با رستافیزی فرهنگی و سیاسی، حکومت و دولتی برافراشته از ویژگی‌های سرزمینی و ملی به وجود آمد و صد‌ها سال، سرداران و فاتحان بزرگ رومی را پشت آب‌های فرات وادار به شکست و سرافکندی نمود.

یکی از مشهورترین حاکمان رومی یعنی کراسوس، در زمانی که دولت روم در حال اوج‌گیری بود، و نه هنگامه ضعف یا ناتوانی‌اش، بدست سرداران و لشکرهای پارتی با همه سپاهیان‌ش نابود شد. گویند این شکست کاملاً روم را تکان داد و متوجه فطر پارت‌ها نمود. همین اتفاق در زمان ساسانیان هم تکرار شد و سه امپراطور رومی توسط لشکرهای ایرانی، کشته شدند و به اسارت درآمدند و وادار به صلح شدند.

اما نکته بسیار جالب آن است که ایرانی در اکثر اوقات ویژگی‌اش کشورگشایی نبوده است. ما هدف فاتحان و زورگویان بوده ایم اما نه مغلوب ایشان. چرا که همواره این فرهنگ و هنر و اندیشه ایرانی بوده است که قوم فاتح را اسیر و مفتون خویش می‌ساخت. هرودوت تاریخ‌نویس یونانی، کمبوجیه فرزند و جانشین کوروش را بد می‌گوید اما کتیبه‌ها و نوشته‌های مصری، که از زیر فروارها فاک بدست آمده‌اند، او را چون حاکمی دادگر می‌ستایند.

تاریخ ایران با کوروش آغاز نمی‌شود و مادها هم اولین ایرانیان نیستند. هرچند نام امروزی "ایران" برگرفته از نام قوم آریایی است، اما پیش از حضور آنها در این سرزمین نیز اقوام و شهرهایی وجود داشته‌اند. کاوش‌های باستان‌شناسی مادی از وجود تمدن‌هایی کهن‌تر در بعضی نقاط این سرزمین است. هرچند بسیاری از مناطق هنوز کاوش نشده‌اند و متی همان مناطق شناخته شده نیز، کاوش‌ها بصورت علمی انجام نشده است و یا کامل نگشته است. به هر حال در مد همین شناخت محدود امروز، ما مناطقی از این دست را می‌شناسیم. تپه سلیک کاشان، شهر سوخته زابل، تپه گیان نهاوند، دره جیرفت و مناطقی همانند اینها.

نکته مهم دیگر شناخت وضع مناطق داخلی ایران در زمان شکل گیری و رواج تمدن های کهن است . یعنی فهم اینکه در زمان تمدن های و دولت های باستانی نظیر سومر ، کلدان ، اور ، بابل ، آشور ، عیلام ، اورارتو و نژاد آن ، وضع این مناطق داخلی فلات ایران ، که مجزا از منطقه مستقیم تمت ماکمیت این تمدن ها و دولت ها بوده است ، به چه نحوی جریان داشته است ؟

همه این موارد و سؤالات و پرسش هایی از این دست نیاز به کار و تلاش باستان شناسان و مورخین مال و آینده دارد . کسانی مانند من و شما که با همت و پشتکار و امید ، سعی فوهند نمود تا زاویه های پنهان زندگی پدران فویش را دریابند .